

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50kr.
A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetűri hirtet-
ésnél olcsóbb. Nyilnter
sora 25 kr. Belyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

A követválasztói jog érdekében.

központi választmányok elé egy helyben, mint a vidéken, sok oly óvás vagy kérelem adatik be, mely helytelenül van folszerelve. Miután a törvény ezen jog megállapítása körül határozottan intézkedik: hasznosnak tartjuk a közönséget a szokásos és rendes főbb hibákra figyelmeztetni.

A főlvetelnél, a főlvevők pártszínezete, pontossága, lelkiismerete és szakértelme szerint, több kevesebb oly mulasztás tapasztalható, melytől ha a központi választmány eltekint is, a Curia nem fog eltekinteni. Innen van aztán, hogy sokan a törvényes formák mellőzése vagy nem ismerése miatt legszebb polgári joguktól megfosztatnak.

Kétszeresen bántó ezen körülmény azért, mert az ellenzék és a nemzetiségek mindenütt részen tartanak egy-egy embert, aki a törvények ok nélkül kizártakat, vagy a formai hiányok elnézésével bevettek számon veszi, de amellet hallgat és kifogásait ott érvényesíti majdan, ahonnan a döntés jön — a Curianál. Akárhány olyan főlvetel van: N. N. nevét kitöröltetni kérem, mert teljesen vagyontalan; vagy mert meghalt, vagy mert innen elköltözött, vagy mert adóhátralékban van, vagy mert ilyen nevű egyén itt nem létezik, vagy mert helyben adót nem fizet stb.

Ez mind nagyon igaz lehet, de nem elég. Mert aki a lajstromban egyszer benne van, onnan csak okmány alapján törölhető ki.

Mindenknek vége volna, ha az ilyes óváshoz mellékeltenék egy hivatalos kivonat, hogy az illető 1881-re adóval megróva nincs.

Aki ellen azért tettek kifogást, hogy adóhátralékban van, annak nem elég mult 1880-iki adókönyvét csatolni; mert lehet, hogy f. évi ápril 15., ameddig joga megmarad, mult évi hátralékát is kifizette. Akiről tehát tudjuk, mult még 1881. ápril 15-én se fizette ki mult évi adóját, akkor ki fog majd végeérvényesen töröltetni.

Sokan bizonyítják, hogy 1880-ra a választói jogcímhez elegendő adóval voltak megróva; de elmulasztják becsatolni folyó 1881-re szóló adókönyvüket. Ezek, ha a Curiahoz e hiányt kiegészítve nem reklamálnak, alanyi joguk dacára elesnek. A korév ki vagy ki nem tüntetése reklamációnak alapját a törvény szerint nem képezi; tehát ily kifogásba kár is kapaszkodni. Ily bajokon csak a lelkiismeretes főlvetel segít.

Az oly reklamáció, hogy: ily nevű egyén helyben nincs, ha mellékelve nincs hozzá, hogy az illető 1881-re adóval megróva nincs, figyelembe se vétethetik.

Az új választójogosultak kiválólag két hibába esnek.

Egyik rész az, amely időközben szerzett ugyan választói jogosultságot, de csak mult évi adójegyet csatolja, az ideit nem.

A másik a kézműveseket, kereskedőket s általában azokat terheli, akik jövedelmi adójuk után jogosítvák a választásra.

A törvény világosan úgy intézkedik, hogy egy a folyó, mint az elmúlt évre is ki kell az ilyen jogcímeknek tüntetni jövedelmi adójukat; ha ezt részben elmulasztják, joguktól már ez által elesnek.

Van még több apró eset is, de mivel a többi hiba nem általános és inkább egyeseket, mint osztályokat sujt, nem is jelentékeny.

Mindazonáltal nem mulasztjuk el egy ezen egyeseket, mint a főntebb csoportosan jellemzett

választókat figyelmeztetni, hogy amint akár saját érdekükben, akár hazafiságból mások mellett vagy ellen beadott felszólamlásaik kedvezőtlen elintézéséről a központi választmány által értesítetnek: honpolgári kötelemüknek tartsák a hiányok pótlását és a kikötendett záros határidőn belüli beadását.

Vége a központi választmányok egyes, tulbuzgó tagjaihoz van egy komoly szavunk.

Ne gondolják, hogy jót cselekszenek, ha a hiányosan folszerelt kérvények be- vagy kiiktatását szavazattöbbséggel megállapítják. A Curia, mint ismeretes, e részben betüglően megtartja a törvényt, és ha a legjobb meggyőződéssel, a tényleges viszonyok legalaposabb ismeretével, bent hagynak is valakit, aki tárgyi jogát alakilag mellékletekkel ki nem mutatja: az úgy is minden esetre ki fog véglegesen záratni, mert a Curia végzése ellen felebbezéssel élni többé nem lehet.

Az ilyen politikai jelentőségű választmányok ugyszólván alapját vetvén meg a jövőbeli választásnak: nagyon üdvös lenne, hogyha az érdekelt pártok a netáni hibás reklamációkat saját érdekükben ellenőriznék és amennyiben a közérdek kívánja, kiegészítenék vagy helyesbíténék.

Mi zombori magyar párt, kiválólag kell, hogy részen legyünk; mert ilyenkor többet lehet ügyünkön segíteni, egy kis utánanézéssel, mint választáskor sok fáradsággal.

Megyei közgyűlés szept. 14-én.

Főispán ur ömélő-ága fél tízkor az alispán és br. Rudics József kíséretében a teljesen megtelt terembe lépven, ismétlődő zajos éljenekkel fogadtattott. Elfoglalván elnöki székét, a nagy számban — százon felül — összegyűlt bizottsági tagoknak megjelenésükért szíves köszönetet mondva, az ilést megnyitja.

Az alispáni jelentés lényegi tartalma ez volt: 1. A központi és külső tisztviselők pontosan elvégezték teendőiket. 2. A pénztárak rendben vannak. 3. Az 1880. évi számadásokkal még 9, de már szigoruan megszüretett község van hátralékban. 4. A 4 századnyi huszár, a közbiztonsági kívánalmakhoz képest Szt. Tamás, Madaras, Csantavér és Ó-Becse területén lesz okt. 1-től elhelyezve. 5. A budapest-zimonyi vasutnak politikai bejárása kedvezőleg sikerült, úgy hogy a vállalkozók ép ezen napon a földmunkálatokat már megkezdték. 6. A megyeház bokréta ünnepele a munkások szokásos megtalmozására 552 firt 90 krt, tehát a palotához aránylag csekély áldomás költséget igényelven, az az építési bizottság meghallgatása után kiosztatott. A közgyűlés e kiadást utólag jóváhagyta. 7. A bajmoki és ns.-militári vasuti feljáró utak, egy a kernyaja-zombori utvonat, holnap fognak kiadatni. A bezdáni hajóállomáshoz vezető ut az állomáshelynek kormányilag történendő kijelölése után fog kiépítettetni. 8. A Bácsér-szabályozás tervezete készen van; a munka megkezdése az érdekeltet áldozatkészségtől függ. A Kigyós szabályozási terveit a kereskedelmi ministerium szintén kultur mérnökkel fogja végeztetni. Kucura közbeség önkéntességén készített dícséretes vízmentesítési tervet. 9. Az elmúlt közgyűlés óta — 2 hó alatt — 47 lopás, 1 gyilkosság, 5 betörés és egy utonállás lón bejelentve. Bogojeván mult vasárnap éjjel 1300 firtot loptak el a község pénztárából; a tettes azonban az apatini szbiróság rendközegei útján hamar elfogatott Muzslay József felelős ör személyében. Ezen incidens kapcsában jelentem, hogy mihelyt az államrendőrség életbeléptetési rendeletét veszem, ezt támogatva és kiegészítve „egészen új, katonailag fegyvelmett, tisztességes elemekből“ szándékozom a községi rendszertet újjászervezni. Mert ezen magát leélt intézmény közkar nélkül tovább így nem maradhat. Az óbecsei, szttamási és turiai határon megintott közbiztonság helyreállítására mult aug. 23-án Ivanits Sándor futtaki csendbiztos hatáskörét az egész területre kiterjesztvén, az óbecsei és futtaki csendlegényeken kívül a szomszéd szolgabiróságoktól még 10-et áltam rendelkezésére. Ez intézkedés hatásosnak bizonyulván, az érdekelt községek terhére továbbra is érvényben marad addig, míg okt. 1-étől a katonaság jelenléte azt fölsőlegessé teendi. Ha azonban szükségét látom, a rögtönítélet kihirdetése iránt, idején intézkedni fogok. 10. A közezségi állapot kielégítő. A gyűlés további folyamát hirrovatunkban rövidre szorítva ismertetjük. Csak egy érdekes episódra térünk még ki.

Szerelmehegyi Antal, 23 évig tanítóskodott. Erkölosi kihágás miatt az érseki tanfelügyelőség ellene

fegyelmi vizsgálatot foganatosított s öt elboesájtandónak találta. A tanító azonban felebbez s a kultuszministerium neki a község iránti nyugdíjigényét meghagyja, bár az államtól elüti. Ezen leirat alapján 346 firt nyugalmi díj rovattott ki Ó-Kanizsára.

Tóth József, kanizsai ügyvéd és megyei biz. tag ez ellen felszólt, hogy fegyemileg elboesájtott hivatalnok soha sehol se szokott nyugdíjat kapni. Hisz ezen eset arra figyelmezteti a községet, hogyha tanítók akármit tesznek, ne jelentsék föl, mert aztán egy helyett fizethetnek kettőt — az újat, meg a nyugalmazottat. A könnyelmű tanítók meg vérszemet kapnak, ha látják, hogy bűneikért nyugalmi díjkapás a büntetés. Tagadja, hogy Szerelmehegyi munkaképtelen. Szemei eddig is gyöngök voltak, igaz; de ha hasznavehetnek volna, hogy lehetne a kanizsai takarékpénztárnál imrok?

Czirusz tanfelügyelő válasza után a választmányi javaslat szótöbbséggel elfogadtatik.

„Világostól, Világosig.“ *)

Fugite hinc Magyar, mihelyt a sivatagokon átbolyongva városunk meszeletlen kétágu tornyát megpillantjátok a távolból, fussatok vagy mérsékeljétek vágyaitokat, apasszátok parányivá igényeiteket, feleljétek az aeolhárját, a világ százados vívmányait, mert prózai a világ melybe léptek: „Szabadka, ez a esunya nagy sárfészek,“ melynek utain lépten nyomon „ötlovas üres szekér, kerekétköző bűzös töcsák“ avagy a subazsir illata rágalmazza meg orrod. Egyhangu ez a „sárfészek“ mint ama kecskeduda nyivogása, mely egész éjen át rémesen dong ablakod alatt, akár nappal az ijedt kralicák rekedt spigása. Oly helyre lépsz ha meg nem riadtál ettől, „hol a komolyabb magasabb költészet, művészet nem talált soha mélyebb s tartósabb méltánylást.“ Egy nagyon jó emberre, Molnárra ha hallgatsz, úgy bizony otthon pogácsát süttetsz az anyjakkal, s leülve a sárfészek valamely békadus töcsája mellé — ha hoztál magaddal nem halsz éhen. Vendéglőnek hire itt nincs, a „kocsma“ fölé is csak fitogtatásból pingálták rá, hogy szálloda. Igen, e „Pest város szálloda“ nevű kocsmát, ha szereted nyegle életed, s fejedet nem akarod lyukasztatva látni — úgy jó elkerülni. Százaz gizzra hajtva fejed valamely kutyaszorító zsákutcaiban — elmélkedjél Molnár György azon jó tanácsán: „Nyilt helyeken az idegenek is a körüljáró nagy itecést szomszédjára kellett üríteni, (megsugom itt nehogy félreértés származzék, Molnár ur nem azt akarja ezzel mondani, hogy szomszédja nyakába vagy zsebébe, de annak egészségére) hogy az tovább adja, s ha a harmadik itecést már nem bírta — fejéhez vágta vagy erőszakkal töltötték szájába s aztán jóizűt kacagtak a szerencsétlenség;“ ez elől a szökés lehetetlen, mert kedves tanácsadónk s írónk becses tapasztalata (?) szerint, ha máskor közikbe kerülsz „dupla porciót“ (?) rónak rád.

Szegény Molnár, képelem mily erőszakkal gyürted le az „itecst“ mily drámai pánthossal sirattad meg léket kapott fejed!!! Szegény Molnár fölött keresztények sirjatok, ő ez örökös dinom-dánom tanyájára akkor vetődött el, mikor a „dinom-dánom a féltelenségig fokozódott.“ Örüljétek keresztények a fölött, hogy agyon nem itták őt s nemes színész társait — az „ösi szokásu evés ivás megkészszerződtevel“ apáitok. Hogy pedig a „kártya, cigány, mértékelen borfogasztás, dözsölök, asztalcsókoltatásig részeg, leázott“ társaságában egy sen lett néhaiva, megfejti nekünk Molnár, ki elmondja róluk nagy hősköve, hogy a színészek váltak a társadalmi élet központjává. Bár vizzel főztek, de torkukat szabadkainál szabadkaiasban tudták tehát borrarl üntözgetni. Maga Molnár mondja, hogy a „férfiak épen nem, vagy csak rövid betekintéssel gyakorolták a színház látogatást s aztán siettek Bachus dözsasztalához virtuskodni, t. i. egymást asztalcsókoltatásig leáztatni.“ A nők egész napéjen hon falaik közt egyedül lesték a vig társasággal hazavetődő férjet, hogy ha napok multával hazajön a férj, álljon elő dús asztallal és jó pincével, csapjon olyan lakomát, mely kivilágos kivirradtig tartson egy huzomban — legalább is egy hétig. Könyven kiokoskodhatja ebből még az is, kinek feje köcsögbe szorult is, hogy Szabadkán a társadalom egyhuzomban hetekig korhelykedő lumpokból állt; színészetünk nem nagy becsületére Molnár a nemzet napszámóit, a színész társakat azzal rágalmazza hogy a színészek voltak központjai. Ilyen dícséretre azt mondja a székely: „E ha, a komé ngyan csak hejben hatta.“

A megszokott trojanicát háromszor kiüríteni egymásután hisszük, hogy nem volt már nagy virtus, de egyhanguságát megélenkíté az, hogy egymásnak fejé-

*) Idézetjel közt levő sorok Molnár György „Világostól Világosig“ című művének a „Szabadkai Közlöny“ 1881. évi 31-ik számában közölt mutatóványából vannak kiírva.

hez esapokdák, vagy erőszakkal egyik másik tartózkodó szájába töltötték — míg végre elázott. Most egy új jelenet: „A vég élet szegénye és büntetése az volt, hogy ki elázott, azt a ház markos szolgáló bevitték a józanító szobába, mely szalmazsákokkal volt körülrakva, mindegyik mellett egy-egy dézsa víz. Az ilyen rokkant pácienseket, aztán két óra múlva fölkereste a társaság hősileg megállott és elnem azott csoportja s egy kis asztalt — melyen a családi telített két ités ijesztő memento mori-ja volt — gyászadalok hangzatosítása mellett tették elébük: vagy ki kellett üríteni a serleget, vagy a temetési kórus alatt háromszor megcsókolni az asztalt, mely oly nagy szegénynek tartatott, hogy még a végvonaglásban szenvedők is inkább kiüritették a serleget, mert a ki az asztalcsókolgatásra kárhóztatott, azt másnap az egész város tudta és nevette — viccelte.”

Bács megye, szülőföldem az, mely legkevesebbet áldozott eddigelő története felderítésére, fejtük meg e hátramaradást azzal, hogy a nép csak most kezd százados nyomorából, önméremén kívül hordott szegénység bilincseiből kiemelkedni. Nem vagyunk azonban kevesek azok, kik észrevétlenül, csendes otthonunkban, egymás munkáját örömmel nézve, lefeszégetni igyekezőnk az elmúltakat halandó szemünk elől elfeledő ködöt. Nem közmegegyezés, de egy és ugyanazon indok szülőmégünk multja iránt érzett szeretet — ösztönöz bennünket munkára. Tagadhatlan, hogy számunk csekély, de nagy munkakedvünk. Még nagyobb az öröm, ha váratlanul szaporodik is csekély számunk. Molnár György ur cikkét mint olyat, mely meggyenk egyik nagy múltú városá hajdanából közöl érdekes dolgokat — megvallom örömmel vártam; becsét nemcsak az emelte még látatlanul, hogy társadalmi életünk új ismertetővel szaporodott, de azáltal is, hogy magamat is, mint máshol elmondám, megszálta a vágy rendezgetni emlékeim idő, élet és sok elmondhatlan által megkuszált lapjait. Nagy régóta foglalkozom én a szabadkai színház s színtígy történetével, Szabadka társadalmi élete tanulmányozásával céloz levén már-már ösmertelen, véneim tejből is kifakult, valaha élénk színezetű világ rajzát adni közre. Szerintem nagyon merész lépés 1790-től 1852. évig terjedő színtígyet emlités nélkül hagyni „Szabadka hajdanában.” Szerintem nem mellőzhető amaz, mert a színház nem a jelenlegi függöny első felgördültével lett megalapítva, beszélnünk érthetőben, nem volt az 1852-iki az első társulat Szabadkán, járt az előtt is ott, elsőványodott s Szabadkán hízásnak indult társulat. Csaknem neveltséges, így színészetünk történetének egy-egy közepébe lépni.

Nem céloz e cikkben még körvonalozni sem színészetünk történetét, lépünk Molnárral a színpadra. Lenézett, megfitymált hangon elmondjuk kikből áll a közönség. „A férfiak vagy éppen nem, vagy csak rövid betekintéssel gyakorolták a színház látogatást, a színpad siettek Bachus dózs asztalához virtuskodni egymást leáztatni. A páholyokban hagyva nejeiket, háborítlanabban mulatozhattak.” A nők rideg magányukból esténként itt találkoztak, de sárfészek lakóhoz méltóan „a páholyokat kirakatoknak tekintették, melyet külön-külön mint valami rácsoltárt felcíráztak s roppant drága toillettekben (?) különös frizurákkal (?) kékszínen játszó festékes arccal bele ültek, egymást végig kritizálták, a színpad és előadással alig foglalkozván máskor, ha csak a komikus valami bolondot csinált, mire a tömeg nagyot kacagott!...” Engedjenek meg, hogy még egy oldalról bemutassa Molnár a szabadkai nőket. Restelve idézzük sorait, de átírjuk a végből, hogy a kép teljes legyen: „Örökös dinom-dánom volt a szabadkai nő élete, melyben nem esoda ha virágkelyhére fogadtak más tájak kellemesebben zsongó méheit, gyöngédebb szárnnyakon repkedő (természetesen cothurnusos) pillangóit, kik szívéhez és lelkéhez is tudtak szólni.”

Azt, ki nem éri be ennyi szennyel, olvassa el a cikket eredetiben, talál ott még többet, s olyat mit szeméremézet megsejtése nélkül átvenni nem tudok.

Epen a Molnár által rosszakaratulag travestált kor az, melyben Szabadka polgárai átérve, átérve a hon nyomasztó viszonyait, templomot emelnek a művészetnek, dacára a tilalomnak, a fiatalág nyilttérén éneklia a „Hazádnak rendületlenül” magasztos sorait, ez években hureolnak ki családi otthonukból igen sokat nemzeties tüntetés miatt — s most elő áll egy vád, mely az alaptalan állításoknak szokásos vakmerőségével előhuzakodik — s elmondja rólunk, hogy aljas orgiákban senyvedtük át azokat a szomorú éveket. Szeretem hinni, hogy Molnár ur fel lett ültetve valamely modern Hány János által; elhitte jóhiszeműleg valamely ügyefogyott embernek, fejébe száradt eszéből kicsikart „asztalcsókolgatás” romantikus meséjét. Ezek után legjobb, ha e rólunk összehazudozott mesét kitépi könyvéből, nevezze meg azt, kinek szava után írt, vagy ha mit nem bihetünk öntapasztatata az alapja sorainak, nevezze meg, állítsa ezel ellen-gérre az egész dözsölő társaságot, azokat kik a haza oly reménytelen, kétségbejött korában megvetve minden mi nemes, aljas orgiákban, titkolva éldelték szenny-nyes örömeiket.

Olvassa el sorait, s vallja be hogy: oly elaljasult, nyomorult, silány állatias érzékiességbe silyedt, józanító szobában fetregő nemtelének, minőnek ön mutat be bennünket, nem épít nemzeti nyelv, költészet, a művészetnek templomot. Elolvassa cikkét, kénytelen ön bevallani, hogy az, mit rólunk mondott, nem egyéb mint mese. Nevetni kénytelen ön a felett, hogy nép, mely színházba nem jár, csak melléje, az itcét forgatni, ki dözsöl legalább egy héti, kinek felesége a rácoltárként felicamozott páholyól kékre mázolt arccal csak akkor pislant a színpadra, ha a nép röhögése figyelmezteti a bohóc otrombaságaira, neveltséges ilyen társadalomról vagy minek nevezzem, azt állítani, hogy Tháliának színházat épít.

Nagyon is szép, mondhatni legszebb évek egyike az 50-es évek Szabadka történetében. Soba anyyi jeles fiatal erő itt, kik a 40-es években az önművelő, másrészt irodalmi „Nemzeti nyelven munkálkodó társulat” s „Baráti körből” emelkedtek ki. Ezek a vezérfiúk mind polgári származása, de művelt lelkü fer-

fak, ők alapítói nagy nemzeti műtemplomunk, a szabadkai színháznak. A megrágalmozott férfiakról legyen elég ennyi. A szabadkai, erényükben sértett nőinket — tisztázni nincs ok. Azt, ki egy egész város nőiről nyiltan állítja, minden tisztességet lábball taposva, megvetve, „hogy kékfestékes arcu nőink szívesen fogadták virágkelyhükre más tájak kellemesebben zsongó méheit etc.” arról hideg, a kor által elesendesített vérel, ősz fejjel mondom el hogy: kötözni való

Péjő Mro II.

LEVELEZÉS.

Baja, 1881. sept. 15.

A mai közgyűlésen, mely elé oly nagy érdeklődéssel néztünk régóta, utoljára a baja-szabadkai szárnyvonal ügye képezte a fő és legfontosabb tárgyat.

Erre vonatkozólag felolvastattam mindenek előtt Ordódy Pál közlekedési minister leirata, melyben felszólítja Baja város közönségét, hogy miután a budapest-zimonyi vasutról szóló 1881. évi törvényben Baja városnak Szabadkával való vasuti összeköttetése lett törvényhozásiilag kimondva és szentesítve, Baja város ezen irány javára is hozza meg a lehető legnagyobb áldozatot, szavazza meg azon 200 ezer frtot, melyet a keceli összeköttetés létesítésére feljárnolt.

Ezzel kapcsolatban előadottam, hogy a törvényhatóság által kiküldött vasuti bizottság a ministerium ezen leiratában a kormány végleges követelését látja, s épen ezért a 200 ezer frt megszavazását ajánlja.

A vasuti bizottság javaslatának támogatására először is dr. Ivánovits Pál emelt szót, s annak részletes és alapos kifejtése után, hogy itt egy oly régóta táplált remény megvalósításáról van szó, melytől Baja város jövő fejlődése és emelkedése függ, s hogy épen ezért a város a legnagyobb áldozatokra is mindenkor kész volt, csak hogy annak megvalósítását elősegítse: ajánlja a 200 ezer frt megszavazását.

Epen ellenkezőnézetnek adott kifejezést Drescher Ede ügyvéd, ki óhajta ugyan a vasut létesítését, azonban fél attól, hogy az csak egyes osztályoknak szolgál majd javára, míg a kisiparosok több osztályára kártekonny behatással lesz s a szomszédos községeket Bajától decentralizálja. Ezzel ő nem tartja indokolt-nak, hogy a tett ajánlaton túlterjeszkedjünk, s mind-össze a már megajánolt 100 ezer frt újbóli megszavazását indítványozza.

Dr. Hauser polgármester lelkesül a vasutért, ettől csak jót vár a város összes polgárait, épen azért kész többet is megszavazni, mint a mennyi meg lett ajánlja.

Tekintve azonban, hogy Bács-megye, holott sokkal vagyonszobább Bajánál, 100 ezer frtot szavazott meg; tekintve másrészt, hogy az érdekelt nagybirtokosok alig várhatják méltányosan, hogy Baja város erején felül megerősítse magát, ők pedig teljesen visszavonuljanak a hozzájárulástól; tekintve végre és különösen a város anyagi zilált helyzetét, melynél fogva egy évtizeden felül kellett küzdeni, míg a rendes mérleg helyre lett állítva: azt hiszi, a magas ministerium 150 ezer frt megszavazásával is meg fog Baja részéről elégedni, mert a már több oldalról tett ajánlatokkal így is 400 ezer frtnél több lesz megszavazva e célra; — ha pedig épen többre volna okvetlenül szükség, a minister érintkezésbe léphet még az érdekelt nagybirtokosokkal is, hogy szintén járuljanak az áldozatokhoz, s a városra nézve még mindig fent marad, hogy amennyiben más ut célhoz nem vezetne, később is megszavazhat többet!

E szerint három indítvány forgott szóban, s az első mellett még dr. Ladányi, Berényi apát, dr. Nikolsburger s Allaga Imre főjegyző szóltak; Drescher indítványát Papp kisiparos pártolta; a harmadik mellett pedig Tury főügyész s többszörösen maga az indítványozó szólt fel.

Dr. Ivánovics záróbeszédét után elnöklő főispán úr konstataálja, hogy nincs senki, aki a vasutat minden áron nem akarja, s afőlött térnek csak el a nézetek, valjon a kormány nem szakít-e meg minden további alkudozást akkor, ha 100,000, vagy 150 ezer frtot szavaz meg a város, vagy pedig ultimátumnak kell-e a 200 ezer frt megszavazását tekinteni! Nem volna-e tehát tanácsos, jelenleg oly hozzáadással bocsátani szavazásra a dolgot, hogy küldessék ki 1—3 tag a közgyűlésből, s tegye magát közvetlen érintkezésbe a szakministeriummal, s es esetben, ha esetleg a második vagy harmadik indítvány mellett fogna a többség szavazni, erről a határozat ne hitelcsillagok és ne expedáltassék addig, míg a küldöttek közvetlen meggyőződést nem szereznek arról, hogy esetleg ennyivel is meg fog a ministerium elégedni, vagy legalább a tárgyalások ezzel nem fognak végleg megszakítani. — mitől a 200 ezer frt mellett szólók talán nem alaptalanul annyira aggdódnak.

A főispán ur ezen indítványa általános tetszéssel és lelkesedéssel fogadtattott, s a bizottság kiküldése helyett a közbizalom épen őt kérte fel, hogy a város anyagi helyzetére való tekintettel ez esetben a ministeriumnál közbenjárjon.

Ily hozzáadással és értelmezéssel bocsátatván most a dolog szavazásra, a 200 ezer megszavazása mellett felkelt azon 24 képviselő, kiknek felfogása szerint, ez esetleg végső szó lehet az alkudozásban; — s miután ekkor Drescher saját indítványát visszavonta, a 150 ezer frt megszavazása mellett, (mely összegben 10 ezer frt magánygyűjtés van beleértve), 37 képviselő szavazott, — és így ez is lett határozatképen kimondva.

A vasutra vonatkozólag megemlítem még, hogy a traceirozással megbízott mérnökök már itt működnek; egész a Dunáig traceirozzák a szárnyvonalat; hallomás szerint a Zákány-bátaszéki vasutal való összeköttetés a legilletékesebb helyen is tervbe van véve; a helybeli indóház helyére nézve pedig három tervezet van, t i a lövőkert mellé, a Rókus mög és az István megye-külvárosban, hol a dunai összeköttetés legközelebb. Mivel az első és utolsó nem

esik annyira kézre, nem lehetetlen hogy a Rókus mögött fog az végleg megállapítani, — amit, úgy lát szik, legtöbben is óhajtanak.

Torzsa, 1881. szept. 14.

Torzsa községben a közbiztonság már olyannyira meg van rendítve, hogy lopási esetek napirenden vannak, úgy már f. é. augusztus 26-án, szeptember 1. és 2-án ismeretlen tettesek 6 lovat és 2262 kgram tisztá buzát loptak el. Ugyancsak folyó hó 8-án egy kocsi levő négy ember: Tatimirov Steván lalityi, Popadits Joca és Csuhá Pál pívnicai, Csizmár Petár kereszturi illetőségű, ezelőtt is már gyanusnak feltűnt egyének, — kik állítólag Löbl József „Pettau” pusztáján mint csészők alkalmazásban vannak, — 4—5 óra között Torzsára zab eladás céljából jöven, — eladás után némileg itassá lettek s ily botrányt okozó állapotban 12 órakor éjfél tájban utjukat a pusztára vették, hol a torzsa „Pelczér”-féle szőlők között elhaladniok kellett. A szőlőnek utolsó dőlője fellé érkezésükkor egy ismeretlen által egy lövés elsütetett és balfelén a kocsián levő Csizmár Petárt szíven találta, hogy ez a kocsiiban halva rogyott össze. A többi három egyén letartóztatva a községvához kísértetett, — s minthogy ezuttal semminémű lopási bűnrészességgel nem voltak vádolhatók, illtőleg semmi tényálladék nem volt kitudható, a törvényhatóság az további behatóság vizsgálat megejtése végett a náluk volt két ló és kocsival együtt beszállítottattak.

Csizmár Petár a folyó hó 10-én d. e. 11 órakor történt közigazgatási boncolás után, Torzsa község köztmetetőjében eltemettetett.

Sztanisis, 1881. évi szept. 14-én.

Híven a „Bácska” 38. számában közölt pályázati hirdetményhez, községünkben a két hath. felekezeti tanítói állomás f. é. szeptember 13-án Goldschark József, helybeli esperes-plébános és kerületi tanfelügyelő elnöklele alatt a teljes számban egybegyűlt iskolaszék által betöltetett; megválasztottak: Paletás Zénó a férfi- és Kanyó Berta a női állomásra.

Legyen szabad itt e választásra vonatkozólag észrevételeimet megtennem, s az iskolaszék mivel sem indokolható eljárását a nyilvánosság bírálataira bocsátanom. Az iskolaszék ugyanis a pályázati hirdetmény ezen nyomós és fontos kitételét: „a megválasztottak végleges megerősítésüket azonban csakis egy évi sikeres tanítás után nyerhetik el,” a választás alkalmával Fuchs József helybeli káplán és iskolaszéki jegyző indítványára és rimánkodására 12 szavazattal 2 ellenében visszavonta és a választást véglegesnek nyilvánította. Ezen határozat nem hízegő színbent tünteti fel iskolaszékünket Mert először föltétlenül, véglegesen választott meg oly embert, a ki előtte teljesen ismeretlen és a kinek okmányai sem annyira ajánlók, hogy próba év nélkül, véglegesen megválasztassék; mert másodsor maga ellen vétett, midőn a pályázati hirdetményt mindjárt nem igazi alakjában, a próba év nélkül tette közzé, mivel ezáltal bizonyára sok jeles, jelenleg talán biztosított állomással bíró pályázót riasztott vissza a küzdterrel, mi leginkább abból tűnik ki, hogy a két állomásra alig volt pályázó.

Ezek előre bocsátása után kérdem: van e joga az iskolaszéknek a pályázati hirdetményt bármik, de különösen személyi tekintetektől a választás alkalmával kénye-keve szerint faragni, s nincs-e kötelezve az iskolaszék, ha a pályázati feltételeket megmástitja, annak értelmében új pályázati hirdetményt kiírni?

Kérem e kérdéseimre a tisztelt iskolaszék indokolt választát, illtőleg mentegetődzését.

Vigyázo.

Pancsova, 1881. szept. 14.

Soktanulást, ismertetést olvastam a lapokban a kiállításról, melyek a közvéleményt a kiállítás fontosságáról, céljáról felvilágosították s melyek annak következményeire nézve több tekintetben szép kilitásokkal biztatnak. A kiállításra méltán felhívott közfigyelemnek azonban feltűnhetett — a mint hogy magamnak is feltűnt, — hogy a női diszunkában s egyéb szép, hasznos és igen érdekes tárgyakban oly gazdag kiállításon a szorosán vett népies házi-áru tárgyai közt a kenderipar távolról sincs oly arányban képviselve, mint ezt hazánkban méltán megvárhatnók.

Nem szándékom a nagyobbaszabású kenderiparról szólni. Beszéltek és beszéljenek erről a szakfériak. Én csupán csak azt vélem jogosan megjegyezhetni, hogy népünknek régebben meglehetősen elterjeit kendertermelése s kivált a kendernek házi feldolgozása napjainkban már feltűnő hanyatlásnak látszik indulni, a közép-ostálynál pedig ugyszólván egészen kieszett.

Ebből folyólag a nép e házi-iparának hanyatlására szeretném a figyelmet felhívni azért, hogy annak orvoslási módjára a vidék lelkes hűlgyeinek érdeklődését üdvös eszmecserre felkeltése végett felkérjem.

Minket asszonyokat illet meg sok tekintetben, hogy ezen, a népek háztartásában oly fontos és a nő hatásköréhez tartozó ügyben nézeteinket, tapasztalatainkat elmondjuk, a bajokat feltárjuk, a kendertermelést a néppel ismét megkedveltezzük és a kender házi feldolgozásának akár jó példával, akár utmutatással, tanácsal újabb lendületet adjunk — addig is, míg hivatott szakemberek alkalmat találnak arra is, hogy e felette fontos és házi iparágra a kormány hathatós támogatását és komoly intézkedéseit ki nem eszközlik, a mit nemzetgazdasági okokon kívül igen fontos erkölcsiségi okok is követelnek, mert a köznép közt napról-napra jobban elharapódzó silyedésnek a művelésén felül a munkásság, a kézzelfogható haszonnal járó munkakedv is erős gátot vethet.

Hogy a kendertermelésre nagyrészt igen alkalmas éghajlattal bíró s a termelésben is meglehetősen gazdag ország a kenderváznak dolgában a kiállításon oly csekély mértékben van képviselve: ennek oka talán mégsem abban rejlik, hogy hazánkban nincs kendertermelés, nincs házi vászon! Ezt alig merné valaki állítani, ki a vidékek házi viszonyait ismeri. Mert hiszen ezelőtt 20—25 évvel még igen-igen sok magyar ház termelt kendert, azt megfonta, szötte vagy sző-

Aláhanyatlik feje a sirra e sóhajjal: Oh Istenem! legyen meg a te szent akaratom!

Caligraphus.

Pattantyúk.

Ozsgyán bácsi igen böles férfit — malom alatt. Nem épen sűrűn vetődik ugyan oda, de ha ott van, késő estig bámulatja politikai eszméihez illő tudományos eloquentiáját. Alkalmam volt hallani, hogyan fejtette meg a multkori üstökös csillag földünkhez történhetőségi lehetőségét, mondván ekképen:

— Az kritika és ceruza, az toll és iroda rég kiszámították az csillagok járását. Nem lehet tehát következtetni, hogy egyik égitest az másikat járása következtében megakadályozza.

A multkori nagy vihar a szőlőben fogta el őt. Visszajövet találkozott olyanokkal, kik a szőlőkárokat mentek megvédeni. Kérdezik, hogy tett-e sok kárt a nagy vihar és szél?

— Az szőlők fuvalmai tönkresilányították az szőlőtelepítvényeket! volt a kerek válasz.

Disznóolat akart építeni, s a hatóságnál bejelentette ekképen:

— Tekintetes főkapitány ur! Alapítványozni akarok egy alkotmányt sertvéseim számára.

Egyszer azt kérdezték tőle, hogy — Ozgyáni bácsi! mit csinál a felesége? — Testem párja? kérde viszont. — No igen. — Bennt létezik az szobában.

Hirek.

Kiállítási hír. Minthogy a Bács-Bodrogh megyei gazdasági egyesület által Zomborban rendezendő terménykiállításra vonatkozó bejelentési iverk, közbejött akadályok miatt egy kissé későn küldethettek szét, értesítették a kiállítási bizottságokat, hogy a bejelentési határidő f. szeptember 20-áról 25-re tetézték át. A kiállítási végrehajtó bizottság.

Türr tábornok Görögországból, hol a korinthusi földszoros átvágása érdekében járt, Velencébe érkezett a földrajzi kiállításra.

A nmlgu vallás- és közokt. m. k. miniszter az állami tanfelügyelőkhez oly értelemű rendeletet adott ki, hogy azok közvetlen tapasztalataik alapján oly javaslatot tegyenek, mely szerint a vezetésük alatt fennálló felső nép- és polgári iskolák mellé a vidék viszonyaihoz képest mily agyag, szövő- vagy faiparral foglalkozó iskola volna felállítható oly irányzattal, hogy azon ifjak, akik az illető iskolákat látogatják és ipari pályára indulnak, már az iskolában kiképezhessék magukat úgy, hogy abból mint iparossegédek léphessenek ki a világba. A miniszter ezen önmagát magasztaló rendelete — sajnos — megyénkben csak Apatin és Titel községekben érvényesülhet; mert itt ha csinálnak is, csinálnak fölösleges gimnáziumokat s a helyett, hogy az iparos téren érzett közszükséglen gyakorlatilag segítenék, szaporítják a félig kitanult proletárságot.

A m. k. honvédelmi ministerium Nagy Mátyás petrovszellő segédlelkézt szabadságot állományú tábori káplánná nevezte ki.

Közügyes hírek. Az 1882-re szóló költségvetés, a közbiztonsági közegek járulékaik levonásával a mult évihez hasonló összegben állapított meg. A két megyei pénztárnoknak 1880-ra a fölmentvény megadatott. — Az új gyám törvény helybenhagyott és 1882 vel hatályba lép. — A járások által kérelmezett második szolgabírói irnok nem engedélyeztetett. — Csantavér, Katymár és Zenta második gyógytárának ügye elüttetett. — A bezdán-baranyai rév díjszabályzata elfogadtatt és községenként meghirdettetni rendeltetett. — Zentára kataszteri bizottsági pöttagokká Matkovics Lajos szolgabíró javaslatára Tóth Pál Szuzogó, Branovicsky Szávó és Horvátszky Tószó választottak meg. — Werner Antal volt almasi orvos özevgyének, férje 20 évi buzgó szolgálata után 357 frtnyi nyugdíj engedélyeztetik. — Petrovszellő, Moholy és Földvár községek táviró felállítás iránti kérelme pártolólag helybenhagyott. — Katonai elszállásolási díj fejében ember után 12 kr., ló után 6 kr. szavaztatik meg a szállásadónak. — Az O-Szivacra hirdető állatorvosi pályázat megengedtetik. — A filipovai jegyzőválasztás elleni panasz, mint alaptalan, elüttetik. — Az O- és Török-Kanizsa közti töltésutnak 3836 frt 53 krban előirányzott felmagasítási költségeit $\frac{2}{3}$ részben a megye, $\frac{1}{3}$ részben Kanizsa tartozik viselni és mert az réteit az árvizek ellen védi, a fenntartás és gondozás is a községet fogja terhelni.

A városi virilisták 1882-re szóló névsorát f. évi okt. 3-ik és következő napjain fogja az igazoló választmány összeállítani.

A budapest-zimonyi vaspályának pétervárad alagútját szept. 13-án d u 4 órakor furták egészen keresztül. A f. hó 15-iki esti vonaton egy nagy transport szabadságot katona indult dal és jókedv között haza szülőhelyére.

Hymen. Reitzer Adolf bresztováci illetőségű, bécsi könyvkereskedő, eljegyezte Dr. Singer J. bécsi orvos leányát Elizát.

A megyei építési bizottság f. hó 14-iki ülésében az utcai oldalfalak kiebb tolása által nagyon is szembeütnővé bővült tűzfalak maszkirozására szükségessé váló 563 frtnyi költségvetés hosszabb vizsgálata után helybenhagyta. Együttal megszempléttetett és rendben találtatott a már kész asztalos munka. Pártos műépítésnek a 6-ik 25000 frtos részlet a szabályszerű 5% levonásával kiadatott.

A zombori kir. törvényszéknél egy 600 frt jövedelmű irnoki állás van betöltendő.

Az igazságügyminiszter Alföldi Vilmos zombori, és Nagy Mihály ujvidéki törvényszéki irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

Solymosi szabadkai rajztanár a nőparkiállításán, mint utólag értesülünk, egy festményével ezüst érmet nyert.

Csovits Fábán szabadkai ügyvéd, f. hó 16-án meghalt.

Baján Vidakovich Gergely és Bauer János tanítókká választottak.

Gollub Lajos, ujvidéki postafőnök, hason minőségben Zimonyba helyeztetett át.

Nagy László palánkai jegyző neje meghalt

Baján a zombori mintájára színház részvény-társaság van alakulóban.

Szabadkan Németh Péter óras boltjába ismeretlen tettesek a padlason át betörték s 800 frtnyi kárt tettek.

Zentán egy kocsmáros állítólag szerelmi boszúból, baltával agyonverte a nejét s aztán följelentette magát.

Cziglányi Béla, szabadkai törvényszéki bíró, Pécsre helyeztetett át.

Időjelzés. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a következő köriratot intézte valamennyi hazai gazdasági egyesülethez: „A budapesti időjelző állomás működése és értesítési tárgyában az egyesülethez intézett közleményeim kapcsán értesítem az egyesületet, hogy e nevezett állomás által naponként kiadott szokott időterképeknek mennél tágabb körben leendő elterjedése érdekében ezen időjelzési térképek elfizetési ára az eddigi havi 2 forintról 1 frt 50 krra leszállították, mely intézkedésem f. évi október hó 1-től fog életbe lépni. Ezen intézkedésemet oly felhívással közlöm az egyesülettel, hogy azt a gazdaságközönségnek alkalmas módon tudomására hozni, s azt az időterképek járatására buzditani sziveskedjék.”

A Kal. Népl. ajánl a tanítóknak egy donauwörthi német bajor kalendáriumot, mert az a b. e. Kubinszky életrajzát közli. Elég szomorú, hogy egy Kubinszky életrajzát első kézből a németektől veszi a magyar tanító világ. Annál csak az szomorubb, hogy egy husz ezer tagu országos kar Bajorországba szorul — kalendáriumért.

Beküldetett. Az iskolaszék zombati ülésében vagy 22 szelencsei és bánati szülő kérvénye tárgyalatott, melyben ezek kérelmeztek, hogy gyermekeik a beltéri ugynevezett magyar iskolába vétesseken fel. Hosszas vitakozás után nagy szótöbbséggel elfogadtatt Mihály János megyei főügyész azon indítványa, mely szerint a bánát és szelencse külvárosban lakó gyermekekre nézve hozott eddigi iskolaszéki határozat ezután is szigoruan fentartandó, minden külvárosi szülő kivétel nélkül tartozik gyermekét azon városrészi iskolájába küldeni, a melyben tényleg lakása van, — az igazgatónak pedig kötelességévé tetetik, hogy az eddigi tévedésből a beltéri iskolákba iratkozott szelencsei tanulókat haladéktalanul utasítsa vissza a szelencsei iskolába.

Az 1868-iki 33. törvénycikk 121. §. — az iskolaszékek hatáskörét körülírva, nemcsak hogy nem jogosítja föl azt, ily határozat hozatalára, de sőt ugyanezen törvény 6. §-a egyenesen így intézkedik: „A szülőknak és gyámoknak szabadságukban áll gyermekeiket háznál, vagy bármely vallásu magán- és nyilvános intézetekben, ugyisntén más helységben levő tanintézetben neveltetni.” Hogyne volna hát szabad helyben megválasztani az iskolát, és osztályt? Sajnáljuk, hogy az igentisztelet főügyész úr érvelését nem halottuk; mert az esetleg eloszlathatta volna nagyon sok polgártársunkkal közös aggályainkat. G. J. (Az iskolaszék annyit azonban a jelzett kérvényekre már csupa tapintatból is ráirhatott volna, hogy: kérelmeknek a beltéri iskolák túltömötsége miatt nem tehet eleget. Hiszen erre van alapítva az iskolaszék hirted határozata. Ez az a Budapestben is érvényes jogalap, hogy az ifjuság arányos megosztása céljából kerületszámra építik és nyitják meg az osztályokat. Ha ezt az iskolaszék megteszi, jól lakik a kecske is, megmarad a káposzta is: A látszatos törvényesség gyanuja alól is kibukik, felvilágosítja és megnyugtítja a folyamodókat, sőt önmagához is következetes marad. Ezt azonban hírnök szerint nem tették.) Szerk.

Beküldetett. Becess lapjában a bács megyei helynyomozást mindig nagy élvezettel szoktam olvasni. De bármennyire tettem is e szakmát úgy szólva — tanulmányom tárgyává, Rácbecest — akár Rác-Becset eddigél fel nem fedezhettem. Pedig hogy ilyen létezik, legalább az idealistikusi szegedi omladinisták nemzeti törekvéseikben, bizonyítja az ide fektetett ragedula. Eszedezünk, kegyeskedjék ezt becess lapjában megillető figyelemre méltatni. *) Ó-becse 1881. szept. 16. Többek nevében Repeckzy.

Néhai Falcione Gyula által alapított és ez idő szerint megüritült négy (egyenként 600 frttal szervezett) ösztöndíjas állomásra pályázó 14 tanuló közül, az alapító levél 10-ik pontja értelmében eleve meghallgandó román kath. iskolaszék, f. sept hó 17-én tartott ülésében Mrákovics György 4 ed éves és Juhász Jenő 3 ad éves jégballgatókat, — továbbá Auth György 3 ad éves és Heves Némő 1-3 éves műgyetemi növendékeket hozta ajánlatba az ösztöndíjak adományozására jogosított Zombor városi törvényhatóságnak.

Az országos nőparkiállításán, mint már jeleztek is, megütközket kevesen képviselték. Most azonban, midőn alkalmunk van, a bírálatok eredményét kihirdetve látni, némi önértéssel közöljük azok eredményét. Mert ha végig tekintünk a kiállítóknak tömegtelen seregén s a közülük kitüntetetteknek megyénkbeli való diszes során: nem titkolhatjuk el, hogy számra ugyan kevesen voltak, de ügyességre és női munkatökélyre nézve igen kedvező százalékból lőnek kitüntetve. Aranyérmet kapott az első (keresetforrásul szolgálható nőparkicikk) osztályában összesen 22; köztük Tordai György barátunknak, 1877-ig az ujvidéki főgymnasium tanárának, jelenlegi pancsovai főreálgymnasiumi igazgatónak, kedves neje, kit megyénkben bizonyára sokan ismernek. Szinte aranyérmet kaptak: a második (műkedvelői kézimunkák) osztályban 27; köztük Birkás Szucsics Adrienne és Leovics Simonné szabadkai urhölgyek; valamint a harmadik (iskolai kiállítások) csoportjában az ottani m. kir. tanító nőképezde. Ez utóbbi intézet annál teljesebb elismerést érdemel, mert a bírálat elve szerint, mint képezdének, a női, házi és kézüiparművekből egy-

*) Legyen szives megnevezni, azt a hivatalt, melytől ilyen háttalomból gyerekek is szegényre való geographiai tudatlanságot ául el nyomtatványt. Aztán majd küldünk nekik egy példányt Friderik Tamás, vagy Radics György normalisták számára írt földrajzból, hogy megkosorodhassanak. Addig is ajánljuk őket a Takova rend lovagjai közé. Szerk.

aránt teljes képet kellett kiállított cikkeivel nyújtania s itt összesen csak 14 aranyérem volt kapható. Tehát 63 aranyéremből hármat maga Szabadka városa nyert el. — Ezüstérmet (összesen 62 db. volt), ugyancsak a második, műkedvelői kézimunkaosztályban, városunk két derék hölgye is nyert, u. m. Szemző Gyuláné és Stipich Alföldy Mária öngyűségeik — gyönyörű sajátkezűleg alkotott díszszekrényekért. Ezekre vonatkozólag egy szaktoll így nyilatkozik: „A fafaragás nehezebb technikával jár s azért vele a hölgyek dolgozószobájában csak kivételesen találkozunk. Annál nagyobb feltűnést keltettek a zombori csoportban álló butorok, melyeket Szemző Gyuláné és Stipich Alföldy Mária készítettek. Szemző Gyuláné egy sakkasztalkát, két széket és egy kis szekrényt mutat be. A sakkasztalon a fekete és fehér mezőket széles sötétbarna keret veszi körül, melyre sphinek és a sakkjáték jelvényei ügyes csoportosításban és sikeült contourokban vannak kimetszve. A két szék díszítését nyilas erős ügöző oroslánok és a család monogramja képezik. A szekrények homlokzatát három karcu oszlop díszesíti s két ajtaján bas-relief csokrok domborodnak. Stipich Alföldy Mária nagyobb szekrénye faragásokban gazdag és a komoly törekvését iránt elismeréssel kell adoznunk. A szekrény koronapárkányzatán kosárból gyümölcs- és virágcsokor emelkedik ki. Két oldalán két madár csipkedi a csokor gyümölcseit. A felső fiókot cserlombok díszítik s az alsó lombok közül egy vadkan feje tűnik elő.” — Ugyancsak ez osztályban ezüstérmet nyertek még: Giefing Lina, Mukits Leona, Pukovits Teréz, Vojnics Jozefa, mindannyian szabadkai urhölgyek. A harmadik — iskolai — osztályban hasonlóképpen kitüntetett a szabadkai és ujvidéki (ez utóbbi állami) polgári leányiskola. Ezüstérem ez osztályban 39 adott ki. — Bronzérmet kaptak még: megyénkbeliek I. osztályban Raczics Persza és Raczics Kata zombori földmivesnők. A II. osztályban: Barthal-Kovács Stefánia urnő Zombor; Mihálkovicz Ilonka Zenta; Freudenbergné, Szilasi Mórné, Pankovitsné, Rác Vilmosné Szabadka; Babócs Gizella Zenta; Schönthal Ottília Baja. A III. osztályban Sziklasi Polixena tanítórnő Zenta, Mayer-Arlow Mária intézetfelügyelő Szabadka; összesen 12. Bácska tehát összesen 23 jutalmat nyert el. Ebből esik Szabadkára 13, Zomborra 5, Zentára 3, Bajára 1, Ujvidékre 1. Miután e jutalmak túlnyomólag a műkedvelői kézimunkák csoportjában nyertek: e tényből kettőt lehet következtetni. Először azt, hogy megyénk ur hölgyei kézi ügyesség dolgában sem állanak hátrább hazánk egy vidékénél vagy városánál sem; másodsor azt, hogy megyénkben házi ipar más, mint mulatságos időöltés céljából nem üzetik. A műkedvelők által nyert kitüntetéseknek sokkal jobban örülünk a közérdek és haladás szempontjából azon körülménynek, hogy a szabadkai állami tanítóképezde aranyéremet nyert, s hogy ezen kívül is figyelemben részesült néhány tanintézetünk és neveldénk kiállított holmija. Midőn ezen körülményt itt elismerésül a multra, buzditásul a jövőre, megemlítjük: nem lehet eléggé ajánlanunk az e téreken, uj nemzedéket nevelni hivatott iskolák vezetőinek azt, hogy a házi iparnak minél szélesebb körben való meghonosítását szorgalmasan terjesszék. El ne felejtsek azonban buzgalmukban azt, amit a bírói bizottság oly nagyon hangsúlyozott, hogy nem annyira a pipercikkék és csodaholmik eltanultatása a feladatuk, mint inkább gyors munkájú és praktikus célokra használható, majdan versenyképes, és mindenek fölött oleső házi darabok készíttetése. — A multkor emlegettük híres szabadkai katrinácák nyilván azért nem kaptak egy díjat se, mert kiállítóik az árakat nagyon magasra csigázták. Már pedig a bírálati irányelvek szerint nem volt elég, hogy a cikkek szépek és jók legyenek, hanem olesőknak is kellett lenniük. Bizonyítja e fölvetésünket az, hogy a torontáli és székegy katrinács kiállítóik egész serege kapott jutalmat — mert az ő cikkeiknek hasonlíthatatlanul jutányosabb ár volt szabva.

A „József-Károly” nevű keleti hajó multkori lefelé menetele alkalmával egy zimonyi rendőrtiszt egy palánkai szolgabírói csendlegetény épen Belgrad alatt elfogott, mert az hamis csendlegetényi rubázatán kívül még hamis utlevéllel is bírt s állítólagos célja volt bácskai kivándorló kedvű embereket Szerbiába kialsalognatni. Igly újságolja ezt a „P. J.”

A pancsovai kir. tszék f. hó 6-án Kersován Szávó és Györgye unokatestvérek ügyében érdekes ítéletet hozott. Ugyanis a két testvér valami gyerekeségen öszszeszeszt és Györgye Szávóra rálött, de nem talált; Szávó ekkor kisével testvérét egy födsére agyon szurta és mivel az új büntetőtörvény szerint az önvédelem áthágása büntetendő eselekményt nem képez, gyilkossága dacára fölmentetett.

„A szabásati mútan gyakorló könyve” Márts Sándor szabásztól megjelent és beküldetett. Ismertetését közelebb hozzuk.

Ujvidéken az iparos iskola f. hó 15-én nyílt volna meg, de azt a tanfelügyelő a tanterv szabályellenessége miatt felfüggesztette addig, míg a ministerium nem intézkedik. Benne a magyar nyelvet Krecsárvits Márkó szerb főgymnasiumi tanár tanítja, aki az egyetemen, mint magunk tudjuk, az állattant hallgatta.

Az ujvidéki kereskedők egy háromtagu bizottságot küldöttek ki keblükből, hogy az a szegedi bankfiókkal egy ujvidéki alfiók alakítása iránt megállapodják.

Vajszka, Bogyán, Dérony, Novoszellő és Pálna községek lemondás folytán megüritült kórorvosi állomásukat, hirdetési rovatunkban foglalt föltételek alatt, pályázat utján betöltendik.

A felelős örök.

Bikityen 1881. év május 1-én Füstös István arra viradt fel, hogy 3 szép lovát gonosz kezek elvezették a jól zárt istállóból. Bagi György az éjjel épen a káros fiával mulatott, s ezt a felelős örök arra magyarázták, hogy ő követte el a lopást s 7-én Tomits Iván, Tomits István, Ditylén Lukács, Babits Salamon, Milankovits Márton, Tomits József és Sándor, Bagi János házához menvén, őt, valamint az éjjel károsfel fiával mulatott fiát Györgyöt kivették a sztrüskertbe, ott a lopás miatt botokkal vallasni kezdték. Majd kapitányuk Ditylén Máté házához vezették, hol ismét vallasni kezdték őket, mivel azonban nem vallottak,

Bagi Jánosnak megmondták, hogy vigye haza a fiát, ki aztán haza is vitte s a kegyetlen botütések által okozott sérts az orvosi látlelet szerint 20 napig tartott. Egy második vallatás már emberleletet követelt. 1881 június 28-án éjjel 11 órakor Hangya Ferenc kutyája szokatlan erővel ugatott, mire a gazda kiment; ekkor a kut mellől egy ember ugrott föl s szaladásnak eredt, ép azért Hangya azt vélte, hogy meglópták, torka szakadtából kiabált, hogy fogják meg a tolvajt. Mire aztán az ép az utban levő Dityelyán Máté (ez a kapitány) és Tomits Iván a szaladó embert elkapták s azonnal a község házához vivén, ott elzárták. Dityelyán Máté első dolga volt, hogy fölkereste Hangyát s kérdezte, van-e kára? Mire ez nemmel felelt s kérdé, megfogták-e a tolvajt. S Dityelyán kijelenté, hogy elfogták, ez az a híres Krekity István s el van zárva a község házában.

Dityelyán Máté Hangyától a község házához tért vissza, összehívta a felelős öröket, sőt Tomits Ivánt fekvő ágyából keltették föl, hogy jöjjen, mert lopót fogtak s most ítéletet tartanak fölötte.

A község házában ezalatt összegyűltek Dityelyán Máté, Tomits Iván, Tomits István, Dityelyán Lukács, Bábits Salamon és Milánkovits Milán.

Dityelyán Máté mint a felelős örök kapitánya előadta, hogy csaknem 300 forint meg már azon kár, mit fizetniök kellett, s ha így megy a dolog, nem lesz semmi hasznuk, azért el kell pusztítani a bikityi hátra kapott tolvajokat s az elfogott Krekity Istvánt ki kell végezni.

Mindannyian, kik jelen voltak, helyeselték a kapitány gondolkodását, s mindannyian elhatározták, hogy a tolvajt kivégzik.

A 6 felelős ör aztán ugy éjjel 2 óra felé megnyitotta Krekity börtönét, s mindannyian botok és töl-

tött fegyverekkel ellátva körülfogták a szerencsétlent, kivezettk a falu végén levő két malomhoz, honnét a borsodi ura hurcolták s kimondták rá az ítéletet, hogy agyon fogják verni. Az első ütést Dityelyán Máté in-tézte Krekity fejére s az e pillanatba összerogyott, majd sirt, „jaj szegény gyermekeim” szavak között zokogott. Ekkor Tomits István csapatot fejté, Dityelyán Lukács pedig fölhuza fegyverét egész közelről bele lépté, s ennek apja Dityelyán Máté szintén mintegy 3 lépésről lött Krekity oldalába, mire aztán Tomits Iván és Milánkovits Márton a még meleg testet az árok tulsó partjára huzták, s gyomrára tévén börtáskáját mindannyian hazafelé indultak. A mint még egyszer visszatétek, látták, hogy Krekity ruhája ég, azonban mitsem törődve vele Hangya Ferenchez mentek, e szavakkal figyelmeztették „ne keresd az embert, lo-vaidd megvannak, az embert eleresztették.”

Éppen ez óvatos eljárás törte nyakukat. F. év június 29-én ugyanis egy égett hullát találtak a bikityi országot mellett, mi közszemlére tétvén, Krekity neje borzadva ismert férjére, Hangya Ferenc pedig elmondta a felelős örök szavait, mire a bajai kir. járásbíró vizsgálo bírja Cserba Ferenc, Dityelyán Mátét és Tomits Ivánt azonnal letartóztatta, tapintatos eljárásának sikerült a vádlottakat beismerő önvallomásra hozni, az övé az érdem, hogy ez iszonyu büntetett napfényre került.

Az orvosi látlelet iszonyu roncsolásokat állapított meg a hullán.

A test $\frac{2}{3}$ részében koromfeketere volt leégve, a mellkason golyó és serét löcsatornai voltak láthatók benne a kóc, melytől a hulla megégett. A jobb tüdő serét által egészen össze volt hasogatva, a máj és vese darabokra szagatva, s a gyomor fenekén egy tyuktojás nagyságu luk volt látható.

Az orvosi boncjkv. és arra fektetett vélemény szerint az elhunytat 3 lövés érte, mely mindannyi, valamint az égési seb föltétlenül halált okozó volt.

A bizonyítási eljárás d. u. 4 órakor befejeztetvén, Sátor Jenő kir. ügyész tartotta vádbeszédét s vádlottakat gyilkosság és személyes szabadság megsértésének vétségével vádolta és Dityelyán Máté, Tomits Iván, Tomits István, Dityelyán Lukács és Milánkovits Márton, ellen személyes szabadság megsértésének vétsége és gyilkosság büntette miatt közel altali halál büntetést, Babits Salamonra 10 évi fegyházat, Tomits József és Sándorra, kik egyedül személyes szabadság megsértésének vétségével vádoltak, a szokásos marasztalások mellett 1—1 évi fegyházat indítványozott.

A vádlottak védője Dr. Horváth Máric szabadkai ügyvéd Reizner Lajos ügyvédjelölttel képviseltette magát, kinek e védelem szűzbeszéde lévén, bár olvasottságról tanuskodott, mégis egészben véve ily nagyfontosságú ügyben teljesen ellapult.

Hogy lelkiismeretes eljárás-e egy ügyvédől, a ki díjait a kellő védelemért megfizeteti, s hogy ily-é ily életbevágó ügyben egy kezdő segédje bizni vádlottak életkérdését, — annak megbíralását az olvasóra bizzuk.

A kir. tvszék a gyilkosság büntetést megállapította, azonban Dityelyán Mátét és Lukácsot 15. Tomits Iván, Babits Salamon és Milánkovits Márton 8 évi fegyházra, Tomits József és Sándort egy évi börtönré itélte.

Kir. ügyész és vádlottak felebbeztek.

Szalay A. László, szabadkai ügyvéd.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS. Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

A fő alkatrész schweici orvosi növények kivonata.

Olcsóbb mint bármily keserű viz.

Házi szer.

Kelések, bőrküteg, köszvény és csúznál vértisztító hatása által gyógyít.

Készítve szigoruan orvosi vény után.

Sok tekintélyes schweici, német és osztrák orvos és különböző szaklap a Brandt által készített schweici labdacsokat, melyek a testre minden hátrány nélkül ható szerencsés anyagokból vannak összeállítva, minden oly esetben, a hol gyenge hashajtó kell, mint feles epét és nyákot élvezhető és erősítő, biztos, fájdalom nélkül ható orvosi szer, minden egyének legmelegebben ajánlja. — Bárkinek a labdacso használata előtt is, azon gyógyszerész urak, kik e labdacso tartják, szívesen szolgálnak használati utasítással, melyen elismervények is vannak. — A labdacso vételekor csakis Brandt-féle schweici labdacso kérendők, melyek bádog dobozokban vannak, 50 szem 70 kr., 15 szem 25 kr. — Minden doboz vörös alapon fehér schweici kereszttel van ellátva, mely mellett a mellékelt aláírás van.

15-2 Kapható Zomborban: Gallé Emil gyógyszerész urnál.

1881. szám. Alsó I-ső járási szolgabírószágtól. 1881. évi.

Pályázati hirdetmény.

Vajszka, Bogyán, Plávna, Novoszelló és Déronya községének körben az orvosi állomás leküszönés folytán üresedésbe jöven, — annak betöltésére pályázat hirdettetik s a választásra határidőül, a körorvos székhelyére Vajszkára folyó évi október hó 9-ének del-előtti 10 óraja tűzetik ki.

A pályázni szándékozók felhivatnak, miszerint ebbeli folyamodványaik az 1871. évi XVIII. t. c. 74. § a és az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelve alólirt szolgabírószághoz a választásra kitűzött napot megelőző napon okvetlen benyújtják, mint-hogy a választási napon beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Az állomással következő javadalmazások vannak egybekötve:

Vajszka községétől: évi 80 frt fizetés, nappal 30 kr., éjjel 50 kr. látogatási díj.

Bogyán községétől: évi 50 frt fizetés, nappali 30 kr., éjjeli 50 kr. látogatási díj.

Plávna községétől: évi 90 frt fizetés, a meghatározott napokon 50 kr., ezen kívül 1 frt látogatási díj.

Novoszelló községétől: évi 90 frt fizetés, a meghatározott napokon 50 kr., ezen kívül 1 frt látogat. díj.

Déronya községétől: évi 90 frt fizetés, a meghatározott napon nappali 50 kr., éjjeli 1 frt, ezen kívül ennek kétszerese, vagy nappali 1 frt, éjjeli 2 frt látogatási díj.

A megválasztandóknak székhelye Vajszka. Köteleztetik a megválasztandó a köréhez tartozó községeken minden héten egy meghatározandó napon megjelenni; az át- és visszazállításához az illető község tartozandó előfogatot előállítani.

Az állomás lehetőleg azonnal, de legkésőbb november hó 1-én elfoglalandó.

Az orvostudorok előnyben részesülnek.

A választásnál, az 1876. évi XIV. t. c. 144-ik §-ának rendelkezéséhez képest, a megye tekintetes alispánja által 1876. évi 10371. szám alatt kiadott határozat értelmében, a körhöz tartozó községek közül Vajszka $\frac{2}{10}$, Bogyán $\frac{1}{10}$, Plávna $\frac{2}{10}$, Novoszelló $\frac{2}{10}$ — és Déronya $\frac{3}{10}$ arányban vesznek részt.

Kelt Bácsban, 1881. szeptember 12-én.

Szolgabíró ur hiv. távol:

Lánczkor Antal, szolgabíró.

3-1

Emésztéshány, aranyér és az altest bajainál mint legolcsóbb és leghathatóbb házi szer van ajánlva.

Bármily koru egyének is használhatják.

Könnyen vehető be, gyengén és fájdalom nélkül old.

Richard Brandt

Pályázati hirdetmény.

Leküszönés folytán Bács községben üresedésbe jött segédjegyzői állomás 1881. évi szeptember hó 28-án d. e. 8 órakor választás útján betöltetni fog.

Ezen segédjegyzői állomással 400 frt évi fizetés van egybekötve.

Pályázhat, aki a községben divó magyar, német és szerb (sokac) nyelvekben jártas, s az 1871. évi XVIII. t. c. 74. és 75. §-ban előirt jegyzői szigorlatot letette.

A pályázni óhajtok tartoznak felszerelt kérvényeket f. évi szeptember hó 27-én d. u. 6 óráig az alólirt előjáróknál benyújtani.

Bács, 1881. évi szeptember hó 1-én.

Fehér Tamás s. k., Kampel Mija s. k., jegyző. 2-2 bíró.

Házeladás.

Zomborban a Bánát külváros 249. ö. i. sz. a. levő lakház; mely áll 6 szoba, 3 konyha, éles kamara, pince, felszer, istálló és 333 $\frac{3}{4}$ ö. kertből, szabadkézből jutányos áron eladó. Bővebb felvilágosítást a háztulajdonos ad. 3-2

Hirdetmény.

A sztanisicsi g. k. egyház tornyának kijavitása árlejítés útján fog f. é. október 16-án delutáni 2 órakor az itteni szerb iskola helyiségében kiadni, a mire a vállalkozók ezennel tisztelettel meghívotnak.

Sztanisicson, 1881. szept. 17-én.

A szerb hitközség bizottsága nevében:

Csupics Vazul, plébános.

Zombor, Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás.

4154. szám. 1881. polgári.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék részéről közhírré tétetik, hogy néhai Kovácsics Vladimir zombori örök-hagyó hagyatékához tartozó zombori 518 tjkvben A. 7 alatt foglalt bíróság 7000 forintra becsült 437. ösz. számú ház s beltelek az 1881. évi október hó 17-ik napján d. e. 10 órakor mint első, és 1881. évi november hó 21-ik napján d. e. 10 órakor, mint második határidőben ezen kir. törvényszék irodai helyiségében megtartandó önkéntes árverésen következő feltételek alatt eladatni fog, u. m.:

1-ör. Kikiáltási ár a fennebb kitétt becsár, melyen alul az első árverésről az árverésre kitűzött bírtok nem fog eladatni.

2-ör. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% vagyis 700 frtot készpénzben, vagy óvadékképes papírban a kikiáltott kezéhez letenni.

3-ör. Vevő köteles a vételárt két egyenlő részletben, és pedig: az első felét az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó három hónap alatt, a második felét ugyanazon naptól hat hónap alatt, minden egyes vételári részlet után a birtokbalépés napjától számítandó 8% kamatokkal együtt a helybeli takarékpénztárba, vagy a helybeli kir. adó- mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

4-szer. Vevő köteles az épületeket a birtokbalépés napjával tűzkár ellen biztosítani.

5-ör. Az árverés jogerőre emelkedésekor vevő a megvett ingatlan birtokába lép, ennél fogva a megvett ingatlan haszna és terhei ez időtől őt illetik.

6-ör. A tulajdonjog bekebelezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevőt terhelik.

7-er. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tette, a megvett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére, a prts. 459. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett, újabb árverés alá bocsátatni, — és csupán egy határidőnek kitűzése mellett az előbbi becsáron alul is eladatni fog.

Királyi törvényszék Zomborban, 1881. évi szeptember hó 1-én.

Széchenyi József,

kir. törvényszéki elnök.

Bielitzky Kálmán,

kir. törvényszéki jegyző.

3-1

VIZHATLAN

TAKARÓPONYVÁK

Kaphatók

RAICHL JÁNOS

vaskereskedőnél

ZOMBORBAN.

vette. S
uri házi
mely n
szövet
részt
nánt
nép jón
nem is
készele
a régi j
egy-két
még a
házi sz
kédnél
járó fon
tos kéz
megalá
saját te
Pedig b
foglatat
kák kés
sem meg
fel is é
latára: n
— munk
nek az a
tott házi
nánt fog
bizony n
szívesen
ilyesm
H
lálkozni
faluhely
ritkán, v
asszonya
fogyatko
kisérmé
jobbágy
magát a
kört mun
nyebb jo
lusi jegy
méltó ka
volt, mel
ki a pórt
társadal
falu assz
nem észr
ból) meg
Tan
ho y sies
alkalomn
gak legé
földje b
gyon szeg
citra vá
színével
nunk van
drágán v
ha lehet
nek, ugy
lag. — N
tekedése
dog idő,
is felesleg
sünk baj
Az eddigi
kon kívül
művelte
mint szab
tetszik, i
tunk; ne
tak benni
A
okai köz
lag készü
adatokka
zem, hogy
Ugyanis
marok zöl
vagyis kö
tiltolt ken
szálakend
tott szála
szép foná
ez után n
melyből a
kendőket,
és könny
pótolhatn
harmadik
mintegy 3
Tehát esal
don 11 me
esal szöve
rül, mert
esőpüből p
Ugy
tők és birt
könnyen v
zilag oles
mindig fo
nyerni; h
oly mutat
liniak stb.
rek és fe
semmivel
Ha il
tekeny n
mennyivel
lése és ház
pen jöved
lok e teki
Bácsmege
(evang. tó
fonta-szötte
zajuk idő
A vászon

Melléklet a „Bácska“ 41-ik számához.

vette. Sőt állíthatom, hogy 35–40 év előtt még ritka uri háznál használtak olyan asztal- vagy felérneműt, mely nem házi fonatból készült volna. E régi, erős szöveteknek egy része még megvan a jó családoknál részint használatban is, részint kegyeletes emlék gyanánt őrizve. Így van ez akárhány vidéken még a közép jómódu asszonyainál is. — Ha az újabb nemzedék nem is szaporította vagy egészítette ki e fogyó régi készleteket, de teljesen eltűnni sem volt képes, mert a régi jó idők tartósságra szánt alkotásai bizony nem egy-két évre készültek! Bátran merem állítani, hogy még a régebbi korul is meglehetősen sok és igen szép házi szövetünk van még, csak hogy az újabb nemzedéknek divatját multa már a kendertermelés és a vele járó fonás-szövés, sőt az újabb időkben felkapott divatos kézimunkák mellett aligha nem már kicsinyes, megalázó dolognak tartjuk nyilvánosan bemutatni a saját termelt kender vagy lenből készült vásznunkat. Pedig bizony-bizony nagyanyáink és anyáink kedves foglalatossága nem zárna ám ki a finomabb kézimunkák készítését sem! — A jó nagymama meg világrt sem merte felajánlani az ő fonta szötte tárgyait. Ha fel is ébredt tén benne a vágy a nőipar-kiállítás halatára: nem volt bátorsága ifjúsága, — tán kinevetendő — munkásságának tárgyait bemutatni; tán fájt szívének az a gondolat, hogy nagy gondossággal takargatott házi kincseit csak valami hivatalos vendégek gyanánt fogadnák a divatos esecse-bebecék mellett, — mert bizony már leánya még kelengyéjébe sem fogadta be szívesen az édes anya kézi-fonatát azért, hogy az ilyesmi már nem divatos.

Hogy a kiállításon oly kevés házi-vászonmal találkozunk, ennek másik oka szerintem az is lehet, hogy faluhelyeken — kevés kivétellel — ma már nagyon ritkán, vagy éppen nem érintkezik még a középosztály asszonya sem a néppel azért, hogy javítaná botlásait, foglyatkozásait, megdicsérrné szorgalmát, szóval érdeklél kísérrné munkáját. Ugy tudom, hogy régen, még a jobbágyok korában, nem egy büszke uró alázza le magát a nép asszonyai közé és tudakoz/dott egyebek közt munkájuk után is; így többet tudott a legszegényebb jobbágyházi viszonyairól, mint most a falusi jegyzőné a bíróné ügyeiről. Mert ama tiszteletre méltó kapocs, milyen kivált faluhelyen a háziipar volt, mely még egy részt hasznos versenyzésre hívta ki a pörnököt és sok helyt az urókat is, másrészt társadalmi tekintetben is közelebb hozta egymáshoz a falu asszonyait, — ez a kapocs igen sok helyen csaknem észrevétlenül, (de nem nehezen kitalálható okokból) meglazult, sőt teljesen megszakadt.

Tán nem tévedek, ha sürgetőleg azt mondom, ho y siessünk az idővel és a kiállítás által nyújtott alkalommal, hogy újra felelevenítsük azon házi iparágak legfontosabbjait, a melynek anyagát édes hazánk földje bőven termi. — Mert abban, hogy nálunk nagyon szép damasztkötésű szőnyegek morva lenfonalból — és citra vánkost, törülközőt, abroszt fehér és különböző színűvel tarkozott pamutból, bizony édeskeves hasznunk van, mert az anyagot külföldről és meglehetősen drágán vesszük. Hanem igenis abból lenne hasznunk, ha lehetőleg a legtöbb háznál kender, lent termelnének, úgy mint régen — és ezt fonjuk-szövjük fel házilag. — Ne is várjunk ősbe tett kezekkel hivatalos intézkedésekre, hanem addig míg bekövetkezik az a boldog idő, mikor majd a hazai gyárak e tekintetben is feleslegessé teszik az aprólékos házi kezelést, segítsünk bajunkon úgy, a hogy társadalmi uton lehet. — Az eddigi hanyatlás tán észrevétlenül történt, hibánk kívül, tán csak kissé tovább andalodtunk el a műveltebb külföld gyártmányai fölötti bálulatunkban, mint szabad lett volna; tán a tetszetősebb, vagy ha tetszik, izlésesebb külsőség után indultunk, kapkodtunk; no meg tán a cifrább kész cikkek is csábítottak bennünket jövedelmünk nem kis károsításával.

A kender- és lentermelés hanyatlásának egyéb okai közt akárhányszor azt is hallottam, hogy a házilag készült vásznak nagyon drágák. Ez ellenvetést adatokkal, számokkal lehet megcáfolni. — Megjegyzem, hogy kísérletemet csak kicsinyben tettem meg. Ugyanis 8 négyszög méter földben terem mintegy 30 marok zöld kender; ez a megmunkálás után felényire, vagyis körülbelül 15 marokra fogy le; 15 marok megtöltött kender a gerebenezés által 3 részre válik, u. m. szálakenderre, szőszre és csepűre. 15 marok megtisztított szálakender súlya mintegy 1 kilót nyom, a mi szép fonálra vonatván, 5 méter sima vásznat ad. Az ez után megmaradt szősz 3 méter oly vásznat ad, a melyből a háztartásban nélkülözhetlen eselédlepedőket, kendőket, törölköket kapjuk s a melyet tartósságánál és könnyen moshatóságánál fogva más vászonnal nem pótolhatunk. A fent említett 15 marok után maradó harmadik terményből, a kőckenderből (csepű) ismét mintegy 3 méter szák- vagy ponyvaszövetet kapunk. Tehát csak középszerű kenderrel 8 négyszög méter földön 11 méter vásznat kapunk, a mely, még ha takács-csal szövetjük is meg, aránylag csekély költségbe kerül, mert a szálavászon méterjét 15 krért, szesz és csöpűből pedig körülbelül 10 krért szokták szőni.

Ugy hiszem, hogy ez adatok eléggé megnyugtatók és biztatók! Csak egy kísérletbe kerül a dolog s könnyen meggyőződhetik mindenikünk arról, hogy házilag olcsóbb, hasonlíthatatlanul tartósabb s mosás által mindig fehérebbé, selyemfényűvé váló vásznat lehet nyerni; hozzátésem még, hogy hazánkban is vannak oly műtakácsok (pl. Anaig! Ferenc Tolnán, a podoliniak stb.), kik a damaszkszövés terén is igazi mesterek és fehérnemű-szövedeik a finomabb külföldiekénél semmivel sem állnak hátrább.

Ha ily módon már a magánháztartásban is jelentékeny megtakarításokat tehetünk önmunkáinkkal: mennyivel fontosabbá válik a kender és lennek termelése és házilag való feldolgozása, ha ezt a nép szépen jövedelmező keresetforrásává tehetjük. — Szóval e tekintetben is egy érdekes adattal! Ott van Bácsmegeye déli részében a derék Kiszács községe (evang. tótok), mely ez évben már 30.000 méter saját fonta-szötte kendervásznat adott el a Szerbiából hozzájuk időközönként rendszeren ellátogató kereskedőknek. A vászon méterjét csak 16 kr-ával számítva, eddig

4800 frtot vettek be a kiszácsi asszonyok. Ez egy adatból kiindulva, már most azt kérdelem, hogy lehetne a kendertermelés oly felette nehéz és időrabló munka? Hiszen a kiszácsi nők e vászonmennyiséget tulnyomó részben felesleges vászonkészletükből árusították el, mert hol a kendertermelés otthonos, ott a nép nagyon sokat tart arra, hogy házánál elegendő és szép fehérnemű-készlete legyen. — Hogy a kendermunka mellett a földműves nép asszonyai a rájuk eső mezői munkának és háztartásnak terheit megszokott módjuk szerint viselni kötelesek, ez magától értetődik.

Példa gyanánt csak ezen egy községet ajánlhatom szakértők és nemzetgazdászok figyelmébe s valóban szeretném tudni, hogy mit szól ehhez Stein Lőrinc, ki a nők munkássága után még az ingek gondos foltogatásából származó évi megtakarításokat is milliókra becsüli?!

Látható tehát, hogy a kendertermelés ellen közönségesen felhozott ellenvetések csak képzeltek. Hozzáteszem, hogy a fonás sokkal több hasznot hajtó és mulatságosabb időöltés (vagy ha tetszik munka), mint akárhány más női kézimunka; mert míg pl. a himzésnél, borgolásnál a szellemi figyelmeztetésen kívül a szemek és kezek fárasztólag vannak igénybe véve, addig a fonás a kezet és lábat csak gépiesen foglalkoztatván, e közben a szellemi tevékenységnek tág tért nyit a gondolkodásra, az önmagabizálásra vagy éppen a képziletnek az aranyhegyek összehordására.

Látható továbbá, hogy a kendernek termelése és házi feldolgozása nemcsak az egyes háztartásoknak válik nagy hasznára, hanem egész községeknek, vidékeknek nyereséges keresetforrásává válhatik kellő támogatás, buzdítás és vezetés mellett. Hogy aztán a községekben a kendertermeléssel foglalkozók aprajagyja a jól beosztott munkaidő és munkakör által jövedelmes munkásságra léven szoktatva, a vagyonosodáson kívül a közérkölcösiségre nézve is mily erős támaszt bírnak: ezen nem sokáig kell gondolkozni.

Jordai Györgyné.

Bács-Bodrog vármegyének történeti irodalma.

Sajnos, hogy annyi felszólításra s buzdításra sem sikerült egy vármegyei történelmi társulatot teremteni, illetőleg a vármegyénk multjával irodalmilag is foglalkozó néhány buzgóbb egyént valami közös s tervszerinti működésre egybehozni. Többen jelentkeztek ugyan, de még eddig az eredmény nem több a semminél. Tudós féltékenység (!) vagy kényelemvágy állja-e útját e dolognak? nem kutatom. Vájjon vesz-e majd kedvező fordulatot ez ügy? vármegyénk becsületére nézve kívánom és reményelem. Cak magasabb társadalmi polcon álló, tudományosan képzett és buzgó egyén volna képes a nagy közönyt öröndetes munkássággá változtatni és vármegyénkről e részbeni tétienség vádját elhárítani.

Hogy addig is egy lépéssel közelebb jussunk a célhoz, a következőkben a vármegyénkre vonatkozó eddig tudomásomra jutott történelmi irodalmat szándékozom bemutatni; talán sikerül ez által is ez ügynek új híveket szerezni vagy a régieket kissé buzdítani és tájékoztatni. — Csak úgy haladhatunk igazán, ha elődeink fáradságosan létrehozott eredményeit lelkiismeretesen felhasználva és kiigazítva tovább építünk; azért a biztos haladás elengedhetetlen feltétele: ismerni a már létezőt, hogy tudjuk, hol van még hiány, a min talán magunk is segítsünk. Mäskülömben irány nélkül tevédeznünk, minduntalan elején kezdjük, öökre a kezdetnél vesztegelünk s gyakran rég tisztázott kérdéseket is újra combinatiók és sejtelmek tárgyává teszünk.

Az egész anyagot tárgy szerint 7 csoportra oszt-hatjuk. (Az anyag bővebb ismerete után e csoportok változhatnak, és az egyes művek is érdemelegesebben lesznek besorozhatók.)

I. Általánosabb vagy nagyobb területre vonatkozó tört. és földirati munkák és cikkek.

1. Bács és Bodrog vmegye. Wencel Guszt. — Egyet. magy. encyclop. V. köt. 98—113. lap (történeti szempontból a vm. multja, a főispánok).
2. Bács és Bodrog vmegye. Falk Miksa. — Egyet. m. enc. V. 90—98 lap (főleg földirati s jelenlegi állapotok).
3. Bács Bodroggal egyesült vmegye. Fényes Elek. — Magyarország sat. statist. és geogr. tekintetben. Pest 1843. 2. kiad. II. köt. 28—71. lap. — Ugyancsak Fényestől Magyarország leírása. Pest 1847. II. rész 222—232. lap.
4. A Duna vidékéről lásd Hunfalvi: A magy. birodalom termész. viszonyai III. kötetéből a minket illető részt.
5. Magyarország helyrajzi története sat. püspöki megyék szerint rendezve. Rupp Jakab. Pest 1870—1876. — Ebből a III. köt. a bácsival egyesült kalocsai főegyházmegyéről szól.
6. Bács vmegye nevérol. Auburn. Bács-Bodr. évn. folyóirat I. évf. 75. lap (vesd össze: Ujvidék 1879. évfoly. 13. számát).
7. Adatok Bács megye történetéhez. Radics György. (Ez szól a római sáncokról.) Ujvidék 1879. évf. 33—34. sz. (v. ö. Ujvidék e. év 5. sz. — encycl. V. 99. lap.)
8. Bács és Bodrog hajdanához. Rónay István. — Bács-Bodr. évn. foly. I. 147—154. lap.
9. Bács és Bodrog vmegyék multjáról. Dudás Ödön. — Szabadkai Közöny 1876. évf. 21. és 46. sz. (Rupp Jakab könyvére észrevételek.)
10. Vármegyénk hajdana. Iványi István (a magyarok előtti korról) — Szabadka és Vidéke 1878. évf. okt. 6. sz.
11. Bács megye története (a legrégebbi időktől az 1780-as évekig). Steltzer Frigyes. — Ujvidék 1879. évf. 7—11. és 13—26. szám.
12. Bodrog vmegye. Pesty Frigyes. — Az elüött régi vármegyék I. köt. 219—253. lap. (A mohácsi vész előtti kor és a 18. század elején Bács vm. elleni pör. — Ez utóbbira v. ö. Ujvidék 1879. évf. 26. és 1890. évf. 1. sz.)

13. Bács-Bodrog vmegye földrajzi, tört. és statist. népszerű leírása. Irta Fridrik Tamás Szeged 1878. (térképpel). Ennek megismertetése: Ujvidék 1878. évf. 52. sz. és Bács-Bodrog évn. foly. I. 185—188. l.

14. Bács vm. évszázadjai. Szép Ferenc. Ujvidék 1837. v. ö. V. oszt. 1. sz.

15. Adatok a Bács vmegyei volt katonai helységek történetéhez. Iványi István. — Bácska 1881. évf. 20—21. sz. (Ebben 4 okmány tartalma s szövege foglaltatik; — v. ö. e tárgyrol: Ujvidék 1879. évf. 23. sz.)

16. A Bács vmegyei katonai helységek polgári-ásítása. Iványi István. — L. Bácska 1881.

17. Egy régi irat a volt tiszai határőrségről. Steltzer Frigyes. — Bács-Bodrog évn. f. II. 81—91. lap és Ujvidék 1879. évf. 24. sz.

18. A Tiszán innen koronai kerület multja, jogviszonya. Dudás Endre.

19. A volt koronai kerület története. Fridrik Tamás. — Bács-Bodrog évn. f. II. 73—80. lap.

20. Bács-Bodrog vmegye leírása (a tanuló ifjúság számára irt kis földrajz). Radics György. Zombor 1876. (térképpel).

21. Egyházi viszonyaink a XI. században. Horváth Mih. után Dudás Ödön. Bács-Bodr. évn. f. I. 73—75. lap.

22. Vestigia dioecesis Bachiensis e saeculo XV. Dr. Guil. Fraknoi. — Schematis. cler. Adioec. Coloc. 1879. év 40. lap.

23. Natales Aeppatus. Coloc. et Baeciensis ecclesiarum can. unitarum. Budae 1746. — Irta Horváth Mih. e S. P.

24. Historia ecclesiae Metropolitanae Colocensis. Kalocsán 1800. 2. köt. — Irta Katona István.

II. Térképek és helységek jegyzéke.

1. Mappa inclitor. cottum. Bács et Bodrog (György Ferenc főispán tiszteletére készítette) a vmegye főmérnöke: Bauer Antal 1825. — Nagy alak 95 cm. magas és 85 cm. széles. — Ugyancsak Baueről van ezen térkép 2:5 arányban (37 cm. és 32 cm.): Ichnographia universorum terrenorum com. Bács et Bodrog sat.

2. Görög: Magyar atlas, Bécs 1802—1811. a 13. tábla Bács-Bodrog térképe (igen részletes).

3. Hatsek Ignác: A magy. szt. korona birodalmának vmegyei térképei, Bpest 1880.

4. Vannak még térképek Fridrik Tamás (I. 13.) és Radics György (I. 20.) fenemlített földrajzaiban is.

5. Repertorium univers. terren. cott. Bács et Bodrog sat. Bauer Antaltól 1826.

6. Bács-Bodrog megye leírása. Radics György. — A szabadkai főgymn. értesítője 1872/3. tanévben 19—24. lap. (Tiszán statist. adatok; Bauer térképe szerint az egyes helyek földrajzi fekvése és az egyes helységeknek és pusztáknak az 1826. évi összeírás szerint kimutatott földmennyisége és osztályozása.)

7. Adalék Bácska helyrajzához. Steltzer Frigyes. — Ujvidék 1879. évf. 43, 45—52. és 1880. év 1. számában. (Okmányok tartalma 1238—1722. évről, a helység-nevek feltüntetésével.)

8. A Bács-Bodrog vm. helynevek restauratiója érdekében. Radics György. — B.-Bodr. évn. folyóirat I. 155—160. lap.

9. A helynevek restauratójához. Dudás Ödön. — Ugyanott II. évf. 41—44. lap.

10. Bácskai helynevek (a restauratióra vonatkozólag). Steltzer Frigyes. — Szabadkai Ellenőr 1880. évf. 70. és 72. számában; Ujvidék 1880. évf. 37—38. sz. és a Bácskában is.

11. A régi puszták. — B.-Bodrog évnegy. foly. I. 51. és 188. lapján (kis névsor; — vesd össze: Szabadka és Vidéke 1880. évf. 32. számát).

12. Egy Bodrog vm. régi okmány. Iványi István. — Szab. és Vidéke, 1878. évf. 65. szám és B.-Bodr. évn. foly. I. 171. lapján. (Egy 1364. évi okmány bemutatása.)

13. Régi határjárás Bodrogban. Iványi István. — Szab. és Vid. 1878. évf. 83. és 1879. évf. 1. sz. (Egy 1384. évi okm. bemutatása.)

(Folyt. köv.)

Iványi István.

Egy szép leányhoz.

Miért kell épen tégedet szeretnem,
Téged leány, ki senkit sem szeretsz?
Miért kell épen ilyen lángolóan,
Ki ily szerelmet meg sem érdemelsz?
Minden reményem hervadásnak indul,
Szerelmem lángsugarától leég,
S te nem tudsz adni egy tekintetet sem,
Mely felüdítne hervadt levelét?

Tiros rózsából fehér liliom lesz,
Az is kihál, ha nem hull rá eső,
S ha a sötét homályos éjszakára
A hajnal szép világa sohse jő...
Te vagy a telkem drága oltárképe,
A mely előtt szerelmem lángja ég —
Oh, e világgal éltem lángja szunnyad,
Ha engeded kihűlni szent tüzet!

Egy hosszú éltén át, egész a sűrű
Kell elviselnem nagy szerelmemet!
Bár kiszakíthatnám tövig szívemből
E súlyos átkot! — Oh, de nem lehet!
Az anyáéknak íves kóbeléről
Könnyekben hullhat, válhat el a nap,
S miként tünéscsoddal szívemben, akkor
Oh szörnyű éj az égen nem marad!

S te szép leány, ez óriás szerelmért
 Pokollá tetted életem egét —
 Pedig hatalmad van a boldogságnak
 Legédesebb mennyt lehelni szét!
 Ha már nem mondhatod azt, hogy: „szeretlek!”
 Legalább azt ne mondd, hogy nem szeretsz;
 Ha már nem ápolod a szép virágot,
 Hagyd legalább, míg magától hervad!

Egy arca ennyi érzést egy szobrásznak
 Művészi lelke sem lehelhete.
 Mért hogy szobor vagy? Márványnál keményebb
 Jéges szívvel minden érzete.
 Mint a havon a napnak csillogása,
 Szemed sugári olyan hidegek —
 Nincsen reményem, nincsen! oh leányka,
 Egy kis szavaddal hazudtold meg ezt!

Oh jól esik, hidd el, a szomjazónak
 Ha bármit is, csak inni adj neki;
 A szenvedések ürm-poharát is
 Gyönyörként élvezetted issza ki!
 Parányi kis reményt a haldoklónak,
 Hogy élete talán még nem vesz el:
 S elvánszorog tovább, és megelégszik
 Egy sülpos élet szenvedésivel!

De ha a régményt is már kioltod,
 S kétségbejted a szívnek hitét,
 S a bizalomnak végső foszlalékát
 Kezed könyörtelenül tépi szét:
 Oh akkor, lány! az alvilági sátnak
 Nem oly gonosz, mint a milyen szíved,
 Mert nincsen olyan csábító hatalma,
 Mint a milyen hatalmad van neked!

Lovász Andor.

Arcod oly szép...

Arcod oly szép, mint a táj, hol
 Elnémult a dúló vihar;
 Oly szép, mint a téli csendes
 Természet, hol minden hihál.

Ajkad oly szép, mint a jégstih,
 Melyen elfagy a lehellet;
 Elborul a fehér márvány
 Ragyogása vállad mellett.

Kebled oly szép, mint a tenger,
 Mikor rajta nem dagad hab;
 Oly szép, mint az alabastrom,
 Melynek párja nem akadhat.

Hajad oly szép, mint tavaszkor
 A koronás cseres erdő,
 Melynek sűrű lombnyőjét
 Nem kuszálja semmi szellő.

Szebb vagy sokkal, szebb vagy százszor
 A mennybéli angyal-képnél.
 Oh, be kínos gyönyörűség!
 Tán még szebb vagy, mintha — élnél.

Völgyi Gusztáv.

MARGIT SZERELME.

Elbeszélés.

Írta: Kun Melánia.

(Vége.)

VII.

Ismét a kerti pavillonban vagyunk. Zord késő őszi délután van. Margit az ablaknál ül, és némán, szótlanul nézi a fellegek gyors rőptét, és a kihalt bus természetet. A szél szomorúan hajtogatja a fák száraz ágait, és az eső nehéz cseppekben esik. Az ifjú hölgy gondolatai egy távollevőnél nyugszanak. Mennyit szenvedett, míg el tudta szivelní az elválás kínjait. De végre szíve kis könnyebbülést érzett, és ha mégis voltak oly mélyen elkeseredett percei, midőn képes lett volna megáldani a kezét, mely megadná a végső döfést, — akkor gondolataiban előtűnt a holdvilágos est, a búcsúszó, és gyengéd mosollyal sóhajtá „majd ha a jaszmin virágozik!”

Gróf Tarnoczy távozása óta négy hosszú hónap napjai tüntek le a semmisségbe. Margit boldog, végtelen boldog volt, midőn lángoló, forró szerelmet lehelő sorait olvasá. Olivér Svaje vadregényes bérci között töltötte a nyarat... s onnan írta szenvedélyteljes leveleit Margit-hoz. Az utóbbi időben azonban sorai mindig ritkábbak, hidegebbeké váltak. Bárkinék feltűnt volna ezen változás, de a Margit nemes lelke nem engedte kételkedni e férfiban. Sorai, levelei ritkaságát, elfoglaltságát menté ki, ... ámbár ha az üres semmitmondó szavakat olvasá, akaratlanul fájó érzés lo-pozott szívébe...

E percben anyja lépett a terembe, vidám mosolygással nyújtott egy levelet Margitnak; „Olivértől” szölt halkan.

Margit ekkor megmagyarázhatlan érzés vett erőt. Ugy érzé, mintha e levél volna azon fölelmetes

szörny, mely tönkre teendi minden reményeit... Resmegő kézzel bontá fel a borítékot... Arca elhalványult, ... szeme lezáródott... és egy örületes sikolylyal terült el a földön...

Mi lehetett a on egyszerű irlapon, mi Margitra oly megrázó hatással bírt? Semmi egyéb, két rövidke sornál, melynek végzeteljes tartalma következő volt: „Gróf Tarnoczy Olivér, báró Tornay Julia jegyesek.”

Margit magához térvén, anyját pillantá meg, ki sirva ölelé át leánya derekát. Az ifjú bölgy felemelkedett, arcát véripir borítá el, a szegény és harag kedvelt, anyám — kiáltá kitérő zokogással borulva annak keblére — drága egyetlen anyám, ne vigasztald szerencsétlen leányodat, engedj engemet át egészen bánatomnak, hadd sirjam ki magamat szerető kebleden... És azután — kiáltá haragtól villogó szemekkel — menjünk, menjünk el innen nagyon messzire, elvonulva távol a világtól; hadd rejtem ott el végtelen bánatomat... Olivér miért kellett neked, engemet megcsalni? Mily forrón szerettelek, és szeretlek még most is, egész a sirig!...

Pár nappal az előbb elmondott események után, Mariska vigasztalhatlanul, zokogva vett búcsút Margittól, talán örökre. A vonat utolsó éles füttyentést hallatott, Margit kibajolt az ablakból, egy utolsó isten hozzádott inteni. Arca komor volt, ijesztő halványságu, ajka szintelen volt, szemében égtek a forró könnyek, melyeknek kerületét kék karikák képezték. — A vonat zúgva robogva megindult Margit még mindig a coupé ablakánál állt mozdulatlanul. Még egy végső perc és egy kanarulat eltakarta szemét előtt egykori drága otthonát, — és egy keserű felkiáltással „vége mindennek,” kimerülve hanyatlott ülésére...

VIII.

Tíz hosszú év múlt el, mióta Margit elhagyá hazáját. Egy késő őszi este, egy magányos hölgy szállott ki a most érkezett vonat egyik első osztályú kocsiájából. Magas karsu termetét nehéz fekete gyász ruha fedé, mely festői redőzetben, hosszú uszályl omlott le.

E percben egy másik hölgy közeledett felé s pár pillanatig vizsgálva arcvonásait, felkiáltott „drága egyetlen Margitom!”

A megszólított hevesen ölelé keblére barátját s esőkocsihoz halmozva el annak rózsás arcát, halkan mondá „igen, én vagyok Mariskám, ismét itt vagyok nálad, körülben.”

„Lgy ezerszer üdvözölve — kiáltá a fiatal nő melegen ölelvé át Margit derekát — most pedig menjünk, kocsim vár.”

Füzessy Margit, mert ő volt, nem sokat változott azon idő alatt, mikor utoljára láttuk. Arca még mindig megtartá szoborszerű, márvány szépségét, szeméi még mindig oly csábítóan szépék, ábrándosak valának. Ajkai körül azonban oly fájdalmas vonás volt, mely Mariska résztvevő lelkében, rendkívül szomorú hirt érintett. Lenkey Mariska, ki már régen boldog neje volt Trencsényi Dezsőnek, e hosszú idő óta egyszer sem látá őt. Folyton külföldön tartózkodott anyjával, míg végre e szerető gyengéd nőt pár évvel előbb elragadá tőle a halál sújtó keze. Ez idő óta egy távoli rokonánál élt, ki nagy szeretettel viseltette iránta. Végre engedve Mariska ellenállhatlan kéréseinek, elhátározá még egyszer visszamenni pár napra otthonába, és akkor elvonulni a vagy világ egy kis zugolyába, hol háborítatlanul szándékozott végig élni hátralevő életét.

Másnap kora reggel Margitot a kertben találjuk. Nesztelenül lépdelt végig a lombtalan fák között, melyeknek lehullott száraz levelei zörögtek lépteik alatt. A virágok sirdogálva, haldokolva hajták le szirmaikat, végreceikben is áldmozva szebb, rózsásabb jövőről és fényes napsugaras kikeletre...

Margit megindultan szemlélé a természet e szomorú hanyatlását, és könyvelt szeméi megindultan szemlélék a virágok reszkető levélkét. E percben egy tisztásra ért. Megésmerte a helyet... A gondolatok fájós emlékek ezrei ostromolták kebelét. Ez volt a hely, hol tíz év előtt vett tőle búcsút gróf Tarnoczy Olivér... a jaszmin bokor megfosztva minden leveleitől, kopárán állt azon a helyen, mely tíz év előtt azon végzeteljes éjjelen Margit fürteibe hullajtá virágszirmait. Mily régen volt az s mennyi változott meg azóta. Margit már rég megbocsájtott azon férfinak, ki megcsalá, szíve még mindig érte dobogott, és részvéttel gondolt rá, mivel tudta, hogy boldogtalan...

Atyja parancsát követve, nőt vett egy gazdag nőt, kit azonban soha sem szeretett. Házasságuk nagyon balul ütött ki, folytonos vihar, tomboló fergeteg volt annak hü kísérője. Az öreg gróf nem látta mily szerencsétlenné téve fiát, mert óhajtsa beteljesülte után megelégedve örökre behunyta szempilláit... menyé pár év után kísérte a sírba, magára hagyva férjét, kit egész együttlétkben feltékenységgel kinezott.

Mindketten egyaránt szerencsétlenek valának tehát, Margit égy mint Olivér...

Most gyors léptek hangzottak, s a hölgy hátrappillantva egy deli magas szőke férfit látott maga előtt, ki mély megindulással függeszté rá szeméit.

Elég volt egy rövid szempillantás, hogy megösmérje, gróf Tarnoczy Olivér volt.

„Olivér!” sikolta elhalványult arccal.

A megszólított szó nélkül térdelt le előtte s szereteljes hangon mondá „Margit egyetlen szerelmem megbocsáthatsz-e nekem?”

„Már régen megbocsáttam neked, mert még mindig szeretlek, s szerelmünk tárgyának képesek vagyunk mindent feledni.”

A gróf örömtelen vonta dobogó keblére a szép nőt, míg szerelmesen mondá „s most már egyém léssz-e örökre?”

Margit boldogan ölelé át karjaival kedvese nyakát, míg éjkain édes mosoly lebegett „tiéd! tiéd!” rebegek ajkai.

FALUSI BUCSUBÓL.

Karólat.

Szédületesen forognak a „ringlispil” fáradhatlan lovai, mellettük sátorok emelkednek, miket a tarkabarka fatal népség százanként hullámoz körül Egyik

oldalról a trombiták ablakot renető visszhangja harogja túl a „boltos Iczik” rekedt kiáltásait, ki szintén önkénytelenül arra tart, hol már messziről látja Terep-syehore sarkantus-csizmás kegyeltjeit rugalmas bá-bokként fel letünedezni a „nagy kocsmá” eresze alatt. Ha bár szegénynek négy szeme van már s ugyancsak nem lehetne róla mondani: „Füridben tengervészés éj — mégis azt mormogja mentében, hogy: Hja! az üreghám is szereth a fiathal csonthu dhüggöhlödni!”

Itt-ott döcög pár fehér gatyás atyafi — (minek mondjam) kupával kezében, kik előtt elég széles jó kedvükben ragyon is nem elég széles lehet az országút, mert míg az egyik a „körösi lányt” kornyikálja borzasztó melódiával, addig a másik már folytatja: „ugye azt mondja, ugye azt mondja” — a harmadik megakkor végzi, hogy: „de szívennek kétszer nyilni nem lehet” — Hanem abban mindannyian megegyeznek, hogy akár háromszor is nyiljék ki a bazsarózsá az orrukon, ők azért csak megadják neki bőségesen a „pincei harmatot.”

Persze Sanyi pajts kinyalta magát, mert számított rá, hogy az ő Orszikéje ott fogja valahol meglesni a második sátornál. Sanyi aztán megkerüli a hetedik sátor is és — valamit mellénye alá dugva — megkerüli az utat és oda lopózik csendesen, hamarosan a háta mögé az ő édes-kedves galambocskájának. Megöleli. A leány pedig — arcan a meglepetés örömetől — angyalított szemérmes-titkos mosolylyal fogadja azt az ajándékot, mit e szókkal nyújt át neki a szerelmes legény: „Harapj belé! ne sajnáld, nem az én igazi, irántadi hü szívem”, melynek legkisebb dobbanásánál elenyészik a „ringlispil” leghatalmasabb dob-bombája! — De Orszike sokkal többre becsüli ám az ő ajándékát; megcsókolta s keblére rejtette. (Különb, ha beléharapott volna, se csurgott volna ki vér belőle, hanem legföljebb csak — méz.)

A kántoréknál volt csak az igazi hadd-el-hadd! Dinom-dánom, tánc, zene, bor. Egyszer-kétszer az ében csak kitesz magáért a potrohós öreg ur. A változatos menu legutolsó darabja volt a — fagyalt. Nem is volt hasznalat a házgazdának amaz ügyes számítása, hogy tán lesznek majd, kik a kancsától fel nem tudván hevülni, — ezt a fagyalattal gondolják elérhetni. — Tehát, aki betekintett az utcáról annak az ablaknak esüfolt kis négyszögletes lyukon a háza: láthatta, mint „fogy a diák” meg a — fagyalt. Mert tessék tudni nyájás olvasó, a szomszéd falu bájos Ilonkájának hamis logikája nem esalt (minek kikönfundálásában nem kis rész illeti Orbán urfit) — hogy itt ily kedvező alkalommal fog neki sikeres találkát adhatni. Ugy is lett. S azután a bevett fagyalt — torralta örölte Orbán urfi esze-masínájában azt a bolond gondolatot, hogy azt a kevés poétai szuffláját is — ami benne lakozott — a következő förmedvényes „höp-igében” nyögje ki:

— „Nemzetes, vitélő Ambrus gazda! (a kántor) Nagyszerű kántor ur! — — —

Aki még nem látta a hófödte Telecska magasló bérceit, s keblének örömságar hurjait még sohasem hangolták fel magasztos davadásra az alföld síkságának egetverő hegyei; s egyszerre eléje tárul Éjszak-Europa classicus climájának tropicus növényzete a mennybe nyuló Himalaja szédítő ormain — és e látványos jelenetre szeméit, füleit, orrát, lábait, körmeit mind legkisebb porokájáig teste gerinces izületeinek átfutja a legvilágibb boldogság gyulasztó érzelmének gyönyörtengere — — és e mennyországi üdvek rohamos árja elmét-zsibbasztó hullámainak mély-séges mélyébe fullad véredényrendszerének legkisebb cseppcskéje is: nem ittasul annak szíve úgy meg a kéjeknek édes fájdalommal kínzó mámorától — mint az enyém; — midőn látószervem kegyelmisségre irányuló sugarai — tudóm leges-legutolsó emelkedéseig kinondhatatlan tisztelettel és kézzelfogható nagyrabecsiüléssel kegyelt has a s a k — lényegéből minden optikai csalódást kizáró pocakján akadnak meg — — — és — — — (akkor jött legnagyobb dühbe a kántor, ha pocakját bántották) — — —

— „Hó! de már ennek a fele se tréfa!” kiált föl a háziur, izmos öklével hatalmasat csapva az asztalra.

„Tudtam, hogy oda lyukasztja ki a dolgot ez az akasztófára való!” — dult-fult, neki rohanva az urfnak.

S aztán, míg a többi vendég tartotta a hasát, hogy fel ne pukkadjon a röhögéstől — Ilonkának volt módja irulni-pirulni, mikor látta, hogy milyen szomorú bucsufiát ért el a házában az ő furfangos diákja. Habár megtartotta a szabályt, a toast rövid volt (!) velős (!) és alkalmoszerű (!!) Orbán urfi meg aligha nem nézte nagybögőnek az eget futtában, hogy a lába sem érintette a földet. Mikor aztán hazaért, megfogadta, hogy többé nem megy bucsura a kántorhoz. Ilonka is (nem tudom meddig) megharagudott rá. Később visszatért a kántor kedve a társaságával együtt erre a levélre: „Bocsásson meg uram, nem tudtam, hogy gyomor-trichinái vannak. Tisztelettel Orbán s. k.”

Nemsokára beesteledik. S mikor annak az „országából kiüzött király koronájának” utolsó véreseppje is szétömlött a láthatár kékelő homályában és egészen előre fölbaldat az „ég lovagja” csillagszegeles útján — — s mikor a legnagyobb fokát érte el a vigalom zaja: ugyanakkor ott látjuk ülni a falu szépét, az árva leányt egy kicsiny virágos föld halmon, ott, hová ha alákerül valaki, többé „nem fáj — semmije.” De bezzeg eléggé tanusítják mennyire fáj mindene annak, ki ott fenn ül, azok a holdfénytől arany cseppkévé vált könnyek azon az elhervadt arcon, melyre az ártatlanság esőkölte fehér lehelletét...

Ott susogtat a „szomorúan zúgó-búgó” szél a füzek fekete árnya lombjaival fülebe rémes meséket, miktől szíve mélyében megrendül, pedig ő csak egy ártatlan árva, a kinek a szeretője ott lenn porlad. És az a tudat olyan nagyon, de olyan nagyon fáj neki, hogy annak odalenn nem fájhat semmije, még az sem, hogy az ő egyetlen hü kedvese őt felette szenvedti a sors fájdalmát. Hogy ő most neki nem vehet többé bucsu fiát! — — —

IV. é
 Egész
 Fél
 Negy
 A lap
 illet
 szerk
 a lap
 Egyes szá
 Pedig
 vevők
 A v
 Azok re
 eladókaz
 Hiszen g
 Arról ke
 sek elad
 nak a ve
 És e
 nél. Piac
 gény em
 napot is
 loktól p
 kell, hog
 vidéki, n
 Elő
 piacunk
 a lópiac
 Ekkora
 is, nehéz
 Mas
 pénteken
 tizedikn
 rázdalko
 se tudja
 némi há
 leg, akk
 nem kap
 és hopp
 alkuba
 kicsikar
 volnának
 szolgálta
 nakeresk
 tábláját
 szantó
 Ha
 átmérés
 legen ez
 tett mé
 lalhat: a
 busító
 hosszabb
 a szeg
 — abba
 többi k
 ki a ve
 landó m
 csönöse
 tatná a
 mával t
 É
 Eg
 piac alk
 An
 időben
 számos
 fő: az
 iparjegy
 V
 nak mi
 — az,
 vonzan
 A
 skálát
 rendőrs